

Australian Government

Department of Families, Community Services
and Indigenous Affairs

Planning for the Future
Планирање за будућност
People with disability
Особе са инвалидитетом

Побољшавање живота за Аустралијанце

Australian Government

**Department of Families, Community Services
and Indigenous Affairs**

Планирање за будућност Особе са инвалидитетом

Побољшавање живота за Аустралијанце

© Commonwealth of Australia 2007

ISBN: 978 1 921130 95 3

Ова брошура је са заштићеним ауторским правом. Може се репродуковати у целини или делимично, с тим да се наведе извор информација; није за комерцијалну употребу нити продају. За умножавање у сврху различиту од наведене, потребна је најпре писмена дозвола Комонвелта; дозвола се може добити од Комонвелт администрације - Одељење јавног правобраниоца (Commonwealth Copyright Administration, Attorney-General's Department).

Питања и захтеве у вези умножавања, упутите Комонвелт администрацији (Commonwealth Copyright Administration, Attorney-General's Department, Robert Garran Offices, National Circuit, Canberra ACT 2600), или преко интернета на <http://www.ag.gov.au/csa>

Аутор ове брошуре је Lel D'aegher; за Институт за изучавање инвалидитета и истраживање у овој области (Disability Studies and Research Institute); прилоге и савете дао је Stephen Booth.

Наша захвалност припада сарадницима, као и члановима породица и онима који обезбеђују услуге, који су врло радо дали податке и повратне информације у току припреме ове књиге.

Садржај

Увод 1

О чему је ова брошура?	1
Кратак преглед ове брошуре	1
Како разумети неке ствари из брошуре	2

Одељак 1: Планирање будућности: ствари које треба узети у обзир.....3

Процес планирања	6

Одељак 2: Планирање за будућност: прављење правог избора (питања и одговори) 7

Због чега специјално планирање за особе са инвалидитетом?	7
Колико је важно да направите тестамент?	8
Могу ли да дам имовину директно особи са инвалидитетом?	9
Да ли порез утиче на планове за будућност?	10
Да ли давање активе другој особи, утиче на примање социјалне помоћи?	10
Да ли именовати особу за вођење финансијских послова, или именовати старатеља?	10
Шта значи именовање правозаступника?	11
Ко може именovati правозаступника?	11
Какве су друге могућности ако одлучим да имовину/активу не дам директно члану породице са инвалидитетом?	12

Одељак 3: Оснивање повереничког фонда 13

Које су основне ствари једног повереничког фонда?	13
Шта раде повереници?	14
Како се формира поверенички фонд?	14
Кога треба да именујем за повереника?	15
Ко може да буде повереник?	16
Колико повереника могу да именујем?	17
Шта ако повереник умре или ако не може да прихвати именовање?	18
Практичне ствари за оснивање повереничког фонда	18
Како поделити активу између чланова породице?	19
Како се у ово уклапају различити облици смештаја?	21
Специјални поверенички фондови за онеспособљене	22
Да ли моји аранжмани у вези повереничког фонда или тестаментa могу бити оспорени?	22
Могу ли да у повереничком фонду наведем детаљно шта желим да се уради?	23
Како да назначим све што сам научио у вези потреба особе са инвалидитетом?	23

Одељак 4: Како доћи до правних и финансијских савета 25

Ангажовање адвоката	25
Информације за адвоката	25

Тражење финансијског саветника	26
Одељак 5: Корисни контакти	27
Широм државе	27
Породица и посредничко-саветодавне услуге	27
Правни савети	28
Финансијски саветници	28
New South Wales	29
Victoria	32
Queensland.....	35
Australian Capital Territory	39
Northern Territory	40
Western Australia.....	42
South Australia	44
Tasmania.....	46
Додатни текстови из ове области.....	48
Одељак 6: Модели планирања	49
Списак ствари које морате имати у виду за планирање	49
Информације за адвоката.....	51

Увод

О чему је ова брошура?

Главна брига неговатеља особе са инвалидитетом је какву ће подршку та особа имати у будућности, када он/неговатељ не буде више могао да јој пружи љубав, подршку и негу. Ово је велика брига за родитеље, чијој је деци потребан висок ниво подршке. Већина људи који су онеспособљени, могу сами да доносе одлуке или да учествују у процесу доношења одлука о њиховим будућим потребама, подршци и неги. Ипак, неки чланови породице са инвалидитетом имају нижи ниво контроле над својим животом, и због тога не могу да активно учествују у процесу доношења одлука.

Истраживање показује да многи људи желе да направе приватне финансијске аранжмане за будуће потребе неге и смештаја онеспособљене особе, али не знају кораке које треба да предузму за планирање за будућност. Ова књижица је написана управо због тога, да помогне људима, њиховим породицама и неговатељима - да добију информације и помоћ у планирању будућности за особу којој је потребна велика подршка. Књижица је дизајнирана да помогне породицама да сагледају све елементе везане за доношење одлука, како би не биле базиране на добром познавању ствари. То охрабрује породице, нарочито родитеље, да узму у обзир и своје потребе у будућности, као и потребе свог сина или ћерке са инвалидитетом.

Циљ ових информација је да се помогне породицама да планирају будуће аранжмане за сталну негу онеспособљених чланова породице, на начин који је позитиван, реалан и флексибилан и који задовољава обе стране - онеспособљену особу и породицу, где је то могуће. Проблем коме да се верује за савет и укључивање у план, може да буде главна ствар за породице и може да утиче на њихово доношење одлука. Ова брошура је само водич/упутство; пре него што спроведете свој план, потребно је да потражите одговарајуће правне и финансијске савете. На крају књижице налазе се додатне информације о томе где можете да потражите савет.

Кратак преглед ове брошуре

Брошура је подељена на одељке да би се помогло породицама да се оријентишу у односу на могућности које им стоје на располагању, када праве план за будућност. Док се утврђеним шемама могу поставити финансијске ствари за будућност дотичног члана породице, планирање будућности захтева много више него само разумевање правног процеса који је на располагању. Планирање за будућност значи предузимање корака за постављање плана сада - а не онда када сте старији и када више не можете да обезбедите потребне услуге особи коју негујете.

Књижица је подељена на пет одељака:

Одељак 1: Планирање будућности: ствари које треба узети у обзир - помаже породицама да размишљају о стварима о којима морају водити рачуна када планирају будућност за члана породице коме је потребан висок ниво подршке, и охрабрује породице да њихов приступ буде планирање за 'цео живот'.

Одељак 2: Планирање за будућност: прављење правог избора - говори о могућностима које стоје на располагању породицама када планирају будућност; одељак је писан у облику питања и одговора, да би вам се помогло да нађете информације које одговарају вашим потребама.

Одељак 3: формирање повереничког фонда - истражује како да се формира поверенички фонд за члана породице коме је потребан висок ниво подршке; ту су такође питања и одговори о повереничким фондовима.

Одељак 4: Како доћи до правних и финансијских савета - упућује на то коме се обратити за правне и финансијске савете и објашњава коју врсту информација морате припремити за адвоката и финансијског саветника, да би вас они најбоље упутили.

Одељак 5: Корисни контакти - обезбеђује контакте у свакој држави и територији и упућује на додатне изворе информација које бисте могли да прочитате од аутора у овој области.

Одељак 6: Модели планирања - овде се обезбеђује формулар/списак елемената које морате имати у виду за планирање и кроз које морате проћи заједно са својом породицом; ту је такође и модел информација које треба да комплетирасте и предате свом адвокату.

Како разумети неке ствари из брошуре

Питања и одговори

Питања и одговори који су наведени у овој књижици, су питања које родитељи и други чланови породице најчешће постављају у вези планирања будућности.

Актива, новац и имовина

У овој књижици, нечија имовина или поверенички фонд, биће означени као њихова актива. Актива укључује некретнине, новац, акције или било коју врсту имовине. Адвокати могу такође да наведу активу као имовину.

Одељак бр. 1

Планирање будућности: ствари које треба узети у обзир

Да би се обезбедила будућност за члана породице коме је потребан висок ниво подршке, важно је да проведете неко време у размишљању шта бисте желели за будућност те особе (како ви о том маштате), и такође имати у виду какве су жеље дотичне особе (како она о том машта). То креира визију будућности која вам помаже да направите планове, са циљем да се визија испуни на најбољи могући начин. Не постоји један модел за све, јер свака особа има своје жеље, наде и снове.

Пошто су породице суочене са ситуацијом како да обезбеде сигурну будућност и старање за свог члана, њихов приступ информацијама неопходним за доношење одлука може бити лимитиран саветима адвоката и стручњака за финансијско планирање - који такође нису довољно информисани у овој области. Данас многе особе са инвалидитетом надживе своје родитеље, па је припрема планова за будућност сада важнија него што је била у прошлости. Свака породица има, зависно од својих услова – различите потебе.

Особе са инвалидитетом и њихови неговатељи могу бити проактивни у планирању будућности. Циљ је у томе да се има јасна слика о будућности и да се направи план да се то оствари. За родитеље, важно је да поставе питање: 'какву врсту подршке у будућности мој син или ћерка желе, и шта ја желим за њега или њу'? Добро је за родитеље да укључе и друге чланове породице када разматрају ово питање, тако да браћа/сестре и други имају удела у овом процесу. Делујте као породица и укључите члана са инвалидитетом колико год можете.

Да би избегли могући конфликт касније, потрудите се да про diskutујете потребе сваког члана породице – потребе сада и потребе у будућности. Ипак, усредсредите пажњу на особу са инвалидитетом. Веома је важно да кад год је то могуће, члан породице са инвалидитетом има шансу да што је могуће више учествује у 'визији' у односу на своју сопствену будућност, и да му се помогне да оствари ту визију. Ниво разумевања те особе, утицаће на могућност учествовања у доношењу одлука. Када се ствара 'визија' и праве планови за будућност, важно је да особа са инвалидитетом буде у центру ваше пажње.

Размишљање на тему како обезбедити сигурну будућност за сина или ћерку са инвалидитетом, може створити много страха и брига. Могло би бити корисно да пронађете некога у својој близини или заједници, за подршку и упутства када планирате ове ствари. Размишљајте где можете добити ову подршку. Направите списак свих ствари које ваш члан породице жели, јер ће то помоћи вама и другима после вас, да донесу исправне одлуке за будућност. Допуњујте овај списак са старењем особе и мењањем услова.

Планирање будуће подршке за особу којој је помоћ веома потребна, није само у смислу шта ће се десити после ваше смрти. Наш живот је непредвидљив и може се десити да ваш план треба да се реализује већ сутра, пре него у неком моменту у даљој будућности. Постоје ситуације када је потребно да се за особу направе одлуке раније у животу – нпр. када постоји велика опасност да главни финансијер, због болести, не буде више у могућности да води ствари за особу са инвалидитетом.

Сигурна будућност за вашег сина или ћерку са инвалидитетом, пре ће се остварити ако су и друге особе укључене у њихов живот, на дуже стазе. Као део вашег планирања можда ћете желети да оформите такву групу - тзв. 'круг подршке' или 'лична мрежа'. Круг подршке или лична мрежа могу да укључе породицу, пријатеље, и друге који желе да помогну члану ваше породице, нпр. заступника који је близак особи, или је уважена особа из цркве.

Пре него што се обратите неком за правне или финансијске савете, важно је да што више сагледате шта вам је потребно (циљеве и планове). Ако већ имате план, много је лакше да тражите савете који се односе на вашу личну ситуацију. Што је јаснија визија, то је лакше планирати и држати се плана. Биће много изазова у испуњавању плана, укључујући људе и организације које ће настојати да вас обесхрабре. Ако чланови ваше породице и други који су ван породице, дају подршку вашој визији - то ће вам помоћи да истрајете у својим намерама. Једном када је план сачињен, може се редовно побољшавати, како би увек одговарао измењеним/новим потребама вашег члана породице са инвалидитетом.

Ево неколико идеја за ствари које треба имати у виду за почетак. Будите јасни када идете кроз списак за проверу. Можда није могуће да се остваре сви циљеви које сте одредили, али не дозволите да вас ово заустави у планирању и напорима да остварите позитивне резултате у будућности.

- ▶ Какве су наде и жеље особе са инвалидитетом и какве су ваше наде и жеље у односу на ту особу?
- ▶ Како особа тренутно изражава своје потребе?
- ▶ Која врста смештаја може да задовољи потребе и жеље особе?
- ▶ Шта је важно за одржавање њених социјалних веза и односа и шта она жели за будућност у смислу тих веза?
- ▶ У којим активностима ужива сада и шта жели у будућности?
- ▶ Шта воли и шта не воли (будите специфични и укључите у то врсту хране, музику, околину, људе)?
- ▶ Какве су потребе за учењем и образовањем?
- ▶ Како ми и други можемо дати подршку особи да оствари своје наде и жеље?

Списак за проверу (checklist) који треба да попуните, налази се Одељку бр. 6.

Најтежи део процеса је трансформисање нада и жеља особе са инвалидитетом, као и ваших нада и жеља - у јасан и прецизан план

Ако је ово ваш први покушај планирања, биће потребно да наставите да радите на идејама за ваш план и да их временом прилагођавате.

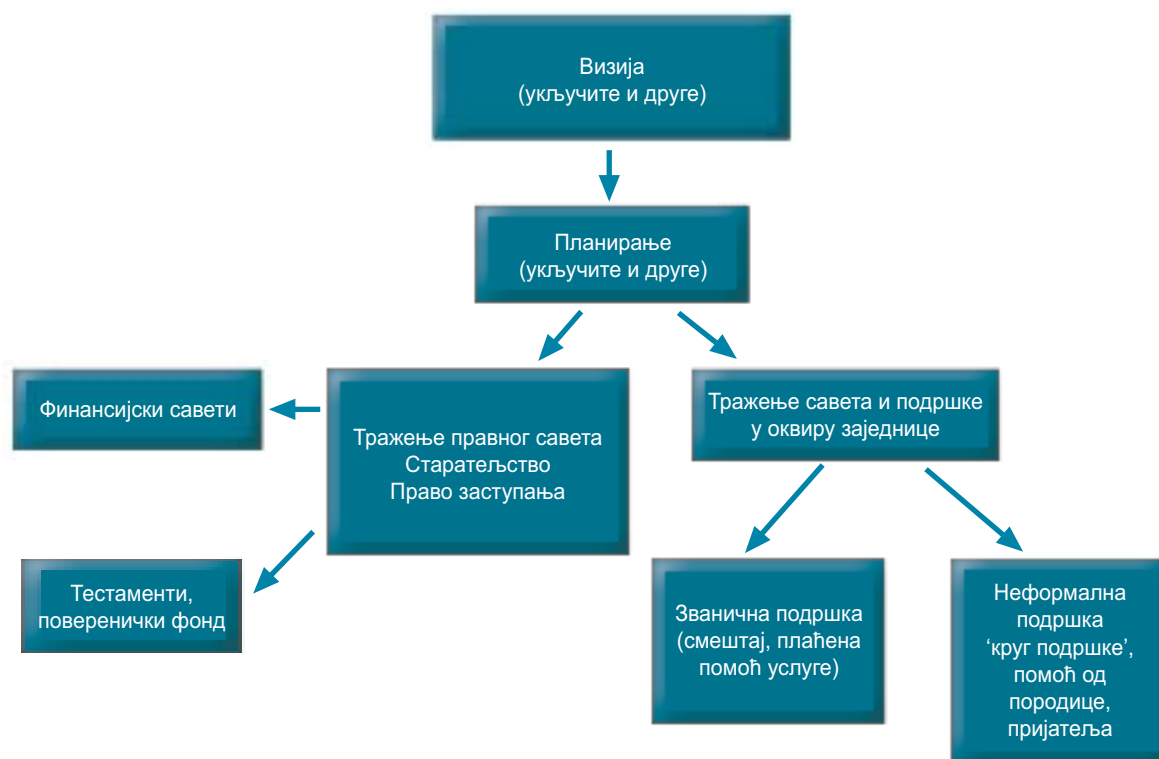
Ако сте већ направили план, ова књижица вам може помоћи да га поново прегледте, дорадите и боље средите.

Када завршите планирање до мере до које можете, размислите да ли желите додатне савете од адвоката или финансијског саветника о томе како би план могао да се примени.

Ово је кратак преглед ствари које треба да имате у виду када обезбеђујете помоћ за члана породице. Многе од ових ствари су детаљније обрађене даље у овој брошури.

- ▶ У визији и планирању, фокусирајте на члана породице са инвалидитетом и укључите га у процес колико год је могуће.
- ▶ Укључите и друге особе у разговор о визији и о плану. Од других, за то су идеална браћа/сестре, други чланови породице (и проширене породице) који су блиски особи са инвалидитетом, и други који обезбеђују подршку и негу за особу којој је потребна велика подршка.
- ▶ Пазите на кораке који су потребни за испуњење визије – ови кораци чине ваш план.
- ▶ Пронађите информације и савете да вам помогну у планирању.
- ▶ Креирајте план који укључује све кораке да постигнете резултат који сте замислили – развијање плана вам омогућава да имате више контроле у односу на ствари које ће се десити у будућности.
- ▶ Имајте у виду 'цео живот' када правите план. То није само како је особа обезбеђена финансијски, него и како може да испуни своје наде и жеље и живи на начин који то омогућава.
- ▶ Радите једну по једну ствар, јер прављењем доброг темеља - креирате бољу будућност за особу са инвалидитетом.
- ▶ Разговарајте са другима у вашој заједници, или планирајте да формирате 'круг подршке' или 'личну мрежу' са циљем да обезбедите вашег члана породице и остварите визију на дужи стази.
- ▶ Пре него што потражите некога за правни или финансијски савет, важно је да сагледате шта вам је потребно (какви су ваши циљеви и планови), колико год је могуће.
- ▶ Будите флексибилни у односу на изазове и промене.
- ▶ Направите списак ствари које желите да се испуне ('wish list') да помогнете другима у доношењу одлука у име вашег члана породице са инвалидитетом.

Процес планирања

Одељак бр. 2

Планирање за будућност: прављење правог избора (питања и одговори)

Због чега специјално планирање за особе са инвалидитетом?

Ви **не морате** да правите никакве специјалне аранжмане за свог члана породице са инвалидитетом. Да ли да размишљате о специјалним аранжманима, **зависи од способности особе са инвалидитетом, могућности које имате**, и ваших жеља за будућност.

Ако је особа са инвалидитетом способна да рукује својим новцем, или може да рукује новцем уз малу помоћ, мања је вероватноћа да треба да правите специјалне аранжмане. Ви можете употребити породичну имовину на исти начин на који то радите и за друге чланове који нису онеспособљени. Ви можете оставити своју имовину онеспособљеном члану преко тестаментa, на исти начин као и другим члановима породице – обично као поклон.

Ипак постоје два важна разлога због којих може бити добро да се направе специјални аранжмани.

- ▶ Ако је онеспособљеност менталне природе (као што је: интелектуална онеспособљеност, повреда мозга, ментална болест или деменција), особи са инвалидитетом ће можда бити потребна помоћ у управљању имовином или новцем. Можда ће бити потребно да обезбедите помоћ. Различите могућности за то наведене су у даљем тексту.

Пример

Квејм је интелектуално онеспособљен. Он ради, живи у стану, и може свакодневно да брине о себи, али му је потребна помоћ у руковању са новцем. Његова сестра Роуз му помаже да управља новцем, што укључује плаћање рачуна и недељни буџет.

Овај аранжман има изгледа да буде трајан. Квејмова мајка, Греис, је одлучила да поклони Квејму половину имовине, рачунајући да ће он о том водити рачуна - уз помоћ своје сестре Роуз.

Да Квејм није имао Роуз да му помогне, или да је његова онеспособљеност била већег степена - Греис би морала да одлучи кога да именује да му помогне у вођењу његовог дела имовине.

- ▶ Понекад ћете желети да имате мало већу контролу над тим како се на дугу стазу троши породични иметак, чак и када особа са инвалидитетом може да води своје послове. Можда ћете желети да породични иметак контролишете и касније, када особи са инвалидитетом више није потребна помоћ.

На пример, због тога што особа са инвалидитетом има веће потребе него други чланови породице, можда ћете желети да јој дате већи део имовине него другој деци, која нису онеспособљена. Међутим, после смрти особе са инвалидитетом, ви ћете можда пожелети да шта год је од имовине преостало, припадне вашој деци или унуцима. Да бисте ово постигли, радије него да препустите случају, можда ће бити потребно да направите специјалне аранжмане.

Пример

Фред и Џун имају четворо деце. Њихова ћерка Џесика је физички неспособна и не ради. Фред и Џун мисле да је њој потребна већа помоћ него њеној сестри и браћи.

Они су одлучили да оставе 75% имовине у поверенички фонд основан тестаментом, само за Џесика – да купи себи кућу и да има нешто новца за покриће других трошкова. Друго троје деце дели остатак од 25%.

Уговор о повереничком налаже да после Џесикине смрти, кућа и било који преостали новац буду подељени између Џесикине деце и других унука Фреда и Џун – тако да сви из породице добију једнак део имовине.

Да би одлучили да ли су потребни специјални аранжмани, и шта би требало да они сачињавају, треба да размислите о способностима и потребама члана породице са инвалидитетом. Треба да узмете у обзир какве потребе могу да искрсну и шта можете да урадите у вези тога. Потребно је такође да размислите и о потребама других чланова породице.

Ви можете да разговарате са особом са инвалидитетом, да видите шта та особа жели, пре него што донесете одлуку шта да урадите. Можете такође да разговарате са другим члановима породице, или са више људи који познају особу са инвалидитетом.

Ваша процена ће бити индивидуална процена базирана на специфичним условима: сваки случај је различит и нема 'правог' одговора.

Почетна тачка је визија тога шта желите да се обезбеди за особу са инвалидитетом у будућности - после ваше смрти. То ће вам помоћи да ствари организујете на најбољи начин, док то још можете.

Колико је важно да направите тестамент?

Фундаментално питање је колико имовине и у којој форми ћете оставити за члана породице коме је потребан висок ниво подршке.

Веома је важно да направите тестамент и да у томе имате помоћ адвоката. Има доста разлога за то.

- ▶ Ако у моменту смрти немате тестамент, ваша имовина биће подељена на основу закона државе у којој живите, или државе где се налази ваша имовина. Ово су закони о наследству кад нема тестамент и они не узимају у обзир специфичне потребе особе са инвалидитетом. То може да остави члана ваше породице са инвалидитетом без довољно средстава за будућност. Постоје закони у свим државама Аустралије (нпр. Family Provision Act у NSW), на основу којих особа са инвалидитетом може поднети захтев суду да добије већи проценат имовине (то се односи и на ситуације где постоји тестамент), али таква акција је скопчана са великим стресом.

Ако особа са инвалидитетом није у могућности да лично предузме такав корак, акцију може да предузме 'пријатељ' – то је обично особа коју именује Трибунал за старатеље (Guardianship Tribunal) или Служба за заштиту (Protective Commissioner); свака држава/територија има посебно име – погледај Одељак 5.

У многим случајевима где нема тестаментa, чланови породице се договоре без суда како да поделе имовину. Ако је ово случај, адвокат припреми 'породични договор о подели' и то буде замена за тестамент. Ако онеспособљена особа не може да учествује у доношењу одлука, може да се именује финансијски менаџер који ће штитити интересе те особе.

- ▶ Ако направите тестамент, ви имате сигурност јер знате да сте ту уградили своје наде и жеље за будућу подршку и негу вашег члана породице коме је потребна велика помоћ. То вам даје сигурност да ће планови које сте сами направили и даље бити примењивани.

Треба да нађете адвоката да вам припреми тестамент. Адвокат може да вам помогне да све ствари које желите укључите у тестамент, затим да разумете последице тога шта сте написали, и да је то написано на правилан начин. Пошто многи адвокати немају искуство у саветовању људи који имају члана породице коме је потребна велика подршка, и можда не знају најновије прописе у вези социјалних услуга за онеспособљене, треба пронаћи адвоката који разуме ове ствари.

Тестамент треба да се редовно контролише и дорађује, тако да рефлектује промене у вашој ситуацији. За више информација погледајте Одељак 3.

Могу ли да дам имовину директно особи са инвалидитетом?

То је свакако једна могућност, ви дајете имовину у току живота или преко тестаментa. То је начин на који људи најчешће преносе имовину на друге чланове породице. Ако имате намеру да то урадите, имајте у виду следеће.

- ▶ **Да ли ће члану породице са инвалидитетом бити потребна помоћ да брине о активи?**
Може ли особа да води рачуна о новцу у банци или о кући, укључујући плаћање пореза и друге трошкове, о одржавању куће и осигурању итд? Може ли се десити да особа буде изложена искоришћавању или злостављању, ако неко покуша да је превари или преузме имовину? Да ли је могућа помоћ у мери у којој је потребна, или можда за особу треба обезбедити менаџера за финансије?
- ▶ **Да ли је фер начин, имајући у виду потребе особе са инвалидитетом и потребе других?**
Погледајте поново пример на стр. 8. Ако су Фред и Џун дали 75% имовине директно Џесици без икакве даље контроле; да ли је то фер начин имајући у виду њихову другу децу? Та имовина ће онда бити Џесикина и она ће је својим тестаментом оставити коме она жели (или ако она не може да сачини тестамент, имовина ће се аутоматски пренети на њеног најближег члана породице). Можда ће то бити начин који сте изабрали, а можда ћете желети да вашу активу једнако поделите, водећи рачуна о интересима других чланова породице – на дуже стазе. Ако о овом разговарате са својом децом и укључите их у планирање, то може спречити да било ко буде љут и увређен.
- ▶ **Ако мислите да дате новац у току вашег живота, да ли ћете имати доста додатних средстава за ваше властите потребе, посебно када старите?**
Да ли је ваше пензионисање довољно финансијски поткрепљено, тако да вам актива неће бити потребна? Када сте активу дали некоме или је ставили у поверенички фонд, то више није ваша актива и не можете рачунати на то да ћете је повратити. Родитељи особе којој је потешан висок ниво подршке, могу ставити потребе свога сина или ћерке испред својих властитих потреба – не размишљајући о том како ће давање њихове активе утицати на њихов властити живот.

Да ли порез утиче на планове за будућност?

Опорезивање је комплексна ствар и постоје различити облици пореза и на савезном и на државним нивоима, који се морају узети у обзир (нпр. савезни порез укључује порез на приход и порез на добит од продаје имовине (capital gains tax); државни порези варирају од државе до државе и могу да укључе порез на земљу и порез код преноса имовине.

Због ове комплексности, немогуће је дати више него само кратак преглед неких основних облика пореза. Један вид те комплексности је у том да опорезивање зависи од ваше личне ситуације, па према томе – специфичне пореске информације, не могу бити презентирани у овој брошури.

Битно је да тражите професионални савет да би вам било сасвим јасно какве су обавезе плана у вези пореза.

Порез	Када се примењује
Порез на добит од продаје имовине (Capital gains tax) – примењује се када дође до промене власништва или законских права.	▶ када пребаците активу у поверенички фонд ▶ када поверенички фонд прода ту имовину.
Порез на пренос имовине (Stamp duty) плаћа се на пренос одређене имовине са једног лица на друго. Овај порез се не плаћа на имовину наслеђену тестаментом.	▶ када поверенички фонд купи имовину ▶ када поверенички фонд добије активу путем трансфера
Порез на приход (Income tax) – плаћају појединци и повереници (trustees) фондова, на основу процењеног прихода.	▶ када је приход повереничког фонда већи него трошкови. ▶ када се даје из повереничког фонда било ком кориснику.

Да ли давање активе другој особи, утиче на примање социјалне помоћи?

Ако особа на коју сте пренели активу прима помоћ (income support payment), то може утицати на исплате.

Ако немате гаранцију да се ваши услови неће променити у скорој будућности, пре него што дате активу члану породице са инвалидитетом – пронађите како би то могло утицати на ваша или његова/њена примања социјалне помоћи.

Да ли именовати особу за вођење финансијских послова, или именовати старатеља?

Према закону, када особа напуни 18 година, није више под старатељством родитеља – без обзира да ли је са инвалидитетом или не. Ако је дете испод 18 година, родитељ може тестаментом одредити старатеља. Када дете напуни 18 година, родитељ не може поставити старатеља за свог сина или ћерку, чак и ако им је потребан висок ниво подршке.

Можда неће бити потребно да се за члана ваше породице формално именује старатељ или особа за уређивање финансија (финансијски менаџер), ако он/она има пожртвовану групу људи поред себе – да помогну у доношењу одлука.

Ако особа са инвалидитетом не може да уређује и води своје послове, могуће је следеће:

- ▶ да се именује финансијски менаџер (financial manager) који ће водити финансијске послове у име особе са инвалидитетом; или
- ▶ да се именује старатељ који ће доносити одлуке о другим важним стварима (као што су здравствене и друге услуге, смештај, итд).

Ово се може урадити према законима који важе у **свакој држави и територији** појединачно, као што је нпр. закон у Квинсленду (*Guardianship and Administration Act, Queensland*) и закон у NSW (*Protected Estates Act, NSW*). Може се именовати индивидуална особа, укључујући члана породице. Међутим, тело као што је Трибунал за старатеље (Guardianship Tribunal) именоване некога само у случају да онеспособљена особа има потребу за то. Ви још за време живота можете да захтевате именовање особе за вођење финансијских послова, или то можете предложити у свом тестаменту.

Налогом за уређивање финансијских послова, разрешава се забринутост у вези са управљањем активом која је дата особи са инвалидитетом. Лице за вођење финансијских послова или старатељ је неко ко ће 'водити рачуна' о особи са инвалидитетом. У разматрању кога да поставите на то место, појавиће се иста питања као и за избор повереника, али и поред тога што ви можете учествовати у именовању особе - крајњу одлуку доноси Трибунал за старатеље (или неки други одговарајући трибунал), који може узети у обзир неку другу особу која би била боља за ту улогу.

Погледај Одељак 5 за контакт детаље у вези старатељских тела у свакој држави, која вам могу дати детаљније информације.

Шта значи именовање правозаступника?

Правозаступник се поставља правним документом који се зове пуномоћ за постављање правозаступника. Правозаступник је особа коју именујете да води рачуна о финансијским стварима и активи, ако из неког разлога ви не можете да доносите одлуке или не можете више да доносите одлуке. То значи да та особа може управљати вашим банковним рачунима, плаћати рачуне, куповати или продавати имовину или акције, у ваше име.

Ко може именовати правозаступника?

Ви можете именовати правозаступника. То даје право именованом да ради на стварима које ви радите за онеспособљеног члана породице у току свог живота, али које не можете више да радите. Ово је важно ако би се касније десило да добијете деменцију или више не будете могли да доносите одлуке.

Ви можете именовати некога да брине о вама и о особи са инвалидитетом, као што бисте и ви сами. Треба да издате упутства правозаступнику о коришћењу ваше активе у корист вашег члана породице са инвалидитетом, као и у вашу личну корист.

Особа са инвалидитетом може именовати правозаступника (да доноси одлуке у њено име) ако је у стању да то учини. Као и особа која уређује финансијске ствари (financial manager), правозаступник може да помогне у вођењу финансијских ствари и доношењу одлука.

Ако је особа са инвалидитетом у стању да води своје послове у мери да би могла сама да именује правозаступника, ви и ваша породица ћете мање бринути о томе колико ће она/он моћи да води послове у будућности.

Особа са инвалидитетом не може да именује правозаступника, ако због своје онеспособљености није у стању да доноси одлуке. Ако особа са инвалидитетом не може да разуме природу посла правозаступника и импликације које то носи, у том случају не може имати правну могућност да потпише један такав документ. У таквој ситуацији именоване/овлашћење правозаступника отпада као могућност за управљање активом.

Какве су друге могућности ако одлучим да имовину/активу не дам директно члану породице са инвалидитетом?

Ако не одговара директан поклон, постоје друге могућности:

- ▶ **неформално** дати имовину трећем лицу у корист особе са инвалидитетом, или
- ▶ **формално** дати имовину трећем лицу да се користи за особу са инвалидитетом. Ово се зове оснивање повереничког фонда.

Пример **неформалног начина** је остављање активе трећој особи - тестаментом (нпр. остављање комплетне имовине једном од двоје деце, очекујући - навођењем у тестаменту или само с тим да се 'подразумева' - да ће дете које наслеђује бринути о другом детету са инвалидитетом.

Нада да ће неко 'урадити праву ствар' са активом над којом има апсолутну контролу, може довести до много проблема. Такви аранжмани су веома несигурни. Ви не можете бити сигурни да ће се све урадити у корист особе са инвалидитетом, и може доћи до низа проблема као што је 'оспоревање тестамент'.

Пример

Ји Мин има двоје деце. Њен син, Тим, је у ситуацији да му је потребан висок степен подршке и не може сам водити рачуна о новцу. Њена ћерка, Су, нема инвалидитет. Ји Мин је мислила да ће Су водити рачуна о Тиму, мада о томе није са њом разговарала нити је било шта написала у тестаменту. Ји Мин је тестаментом оставила све ћерки Су.

У ствари, Су није била заинтересована за Тима кад им је мајка умрла и није утрошила ништа од новца који је мајка оставила, да помогне Тиму. Чак и да је Ји Мин казала Су шта треба да ради, и да је написала у тестаменту: 'Желим да водиш рачуна о Тиму', Су не би имала никакву законску обавезу да води рачуна о брату.

(У ситуацији као што је ова, Тим би уз нечију помоћ могао оспорити тестамент; то би могла бити помоћ од оних који обезбеђују услуге, или од заступника).

Формални приступ - коришћењем повереничког фонда, је много бољи начин него неформални. Следећи одељак ове брошуре даје детаљније информације о оснивању повереничког фонда.

Одељак бр. 3

Оснивање повереничког фонда

Постоји више врста повереничких фондова и има много ствари о којима треба размишљати пре оснивања фонда. Циљ овог одељка је да вам помогне да одлучите да ли је поверенички фонд одговарајућа ствар за вас.

Брошура под називом Специјални поверенички фондови за особе са инвалидитетом – Како се ови фондови организују ('Special disability trusts – Getting things sorted') износи детаље о специјалним повереничким фондовима за особе са инвалидитетом и објашњава како нове повластице у примањима могу да помогну породицама које желе да обезбеде будућност за особе са тешким инвалидитетом.

Следеће информације су информације општег типа о повереничким фондовима.

Које су основне ствари једног повереничког фонда?

Поверенички фонд је правни концепт који укључује одређене аранжмане, који могу изгледати комплексни али су у основи једноставни.

Поверенички фонд је законска обавеза једне особе, која се зове повереник, да брине о активи фонда у корист друге особе или више њих, који се зову корисник или корисници.

Неки људи гледају на повереничке фондове са сумњом, јер се ти фондови често користе за умањивање пореза. Поверенички фондови те врсте могу бити веома компликовани. Такво коришћење повереничких фондова значи да прописи који се односе на повереничке фондове тешко могу да се спроведу.

Међутим, то не значи да поверенички фонд није одговарајући начин да се обезбеде потребе особе са инвалидитетом.

Заправо, поверенички фонд је врло добар начин да се контролише актива у корист особе са инвалидитетом. Поверенички фонд може и после ваше смрти да брине о особи са инвалидитетом. То је план који ви постављате пре или после своје смрти а који може да траје у будућности.

Ако сте одлучили да користите поверенички фонд за обезбеђење члана породице са инвалидитетом, главне одлуке које морате донети су следеће:

- ▶ Ко ће бити повереници?
- ▶ Како могу да поделим своју имовину коректно, када је у питању особа са инвалидитетом и други чланови породице?
- ▶ Какав смештај и негу треба да обезбедим за особу са инвалидитетом?
- ▶ Колико дискреције и упутстава треба да дам поверенику?

То су питања о којима расправља овај одељак.

Шта раде повереници?

Установљена су правила о правима и обавезама повереника и правима корисника.

Природа повереничког фонда је таква да раздваја право на контролу активе и **право на корист од те активе**. Генерално говорећи:

- ▶ повереник има право, на основу одредница повереничког фонда, да контролише и управља активом, али једино у корист корисника; и
- ▶ корисник има право на бенефиције из фонда, али нема право да контролише активу фонда.

Због тога особа са инвалидитетом може да има приход од активе, а да нема ризик који доноси директно управљање активом. Тај ризик је следећи:

- ▶ искоришћавање или злостављање, ако је особа са инвалидитетом рањива;
- ▶ да се од расположиве активе не уради највише што је могуће; и
- ▶ шта би могло да се деси са активом после смрти особе са инвалидитетом, посебно ако та особа није у стању да направи тестамент.

Пример

Џенин поставља поверенички фонд. Њен братанац Сем ће контролисати фонд као повереник у корист њеног сина Бена, који је са инвалидитетом. Сем ће имати право да одлучи да ли и када да се користи новац из фонда. Бен може да тражи новац, и друге особе (као што су други чланови породице или они који брину о њему) могу да траже новац у његово име.

Сем може подизати новац из фонда у корист Бена, чак и да му Бен то не тражи. Сем ће доносити одлуке како да се инвестира новац из фонда: да ли ће инвестирати на дуге рокове, или ће имати нешто новца или сав новац на располагању за Бенове потребе, зависи од тога како он оцењује Бенове потребе.

Како се формира поверенички фонд?

Ако формирате поверенички фонд да функционише још у току вашег живота, потребно је да направите уговор о повереничком фонду (trust deed). То је правни документ који:

- ▶ означава ко је оснивач фонда, ко је повереник и ко има користи (тзв. корисници);
- ▶ наводи детаље како да се актива из фонда употребљава за кориснике; и
- ▶ дефинише различита права за поверенике.

Ви такође можете да оснујете поверенички фонд преко тестаента, тако да ће фонд почети да функционише тек после ваше смрти. То можете да урадите на тај начин што ћете то написати у свом тестаменту, или да неведете у тестаменту посебан документ којим се потпуно регулишу услови повереничког фонда.

Пре формирања повереничког фонда, треба да тражите одговарајуће правне и финансијске савете. Модел повереничког уговора (пример специјалног повереничког фонда за особе са инвалидитетом, у брошури Специјални поверенички фондови за особе са инвалидитетом – Како се ови фондови организују (*Special Disability Trusts – Getting things sorted*), можда неће одговарати вашој ситуацији.

Кога треба да именујем за повереника?

Именовање повереника је вероватно најважнија одлука коју ћете направити када формирате поверенички фонд за особу са инвалидитетом.

Правна шема не обезбеђује да ће људи урадити праву ствар. Због тога је веома важно именовање људи који ће учинити праву ствар.

Повереник је особа која ће доносити одлуке у ваше име, тако да морате обезбедити да та особа разуме и дели ваше ставове о томе како ће се на најбољи могући начин водити рачуна о члану ваше породице. Ваш повереник треба да буде неко ко ће доносити одлуке у складу са вашим жељама, онолико колико можете предвидети.

На пример:

- ▶ Ако мислите да расположиви фондови треба да се дарежљиво расподеле, и да имају у виду све аспекте живота дотичне особе, можда није добро имати за повереника особу која не сматра да је за неког са инвалидитетом потребан одмор, или телевизор, или 'CD плејер'. (Ако је фонд специјалан поверенички фонд - Special Disability Trust - из њега се може плаћати само за негу и смештај).
- ▶ Ако мислите да члан ваше породице са инвалидитетом треба да живи независно колико год је то могуће, можда није добра идеја да поставите за повереника особу која сматра да људи са инвалидитетом треба да живе у посебним установама или у групном смештају.

Дакле, прва ствар је бирање повереника који разуме потребе и жеље изречене од стране вашег члана породице са инвалидитетом, који разуме ваше виђење будућности и ваш прилаз стварима које су за вас важне. Ако укључите друге у вашу визију и планирање, као што је објашњено у Одељку бр. 1, вероватније је да ћете лакше пронаћи особу која би одговарала у улози повереника. Ако сте направили списак важних ствари ('wish list') за особу којој је потребан висок ниво подршке, то ће помоћи поверенику да настави са доношењем одлука које су у најбољем интересу дотичне особе. Ви такође можете пожелети да имате више него једног повереника.

Ипак, постоје и друге ствари које треба имати у виду када је реч о повереницима:

- ▶ **Године:** ако поверенички фонд треба да траје доживотно у односу на особу са инвалидитетом, онда би требало поставити повереника приближно истих година колико има и особа са инвалидитетом. У том случају вероватније је да ће повереник бити поред особе са инвалидитетом у току целог живота.
- ▶ **Осећај за пословност:** ако особа има смисла за пословност и разуме правне и финансијске савете, може бити погодна у улози повереника. Ове вештине ће поверенику помоћи да ефикасно води поверенички фонд за дуг временски период.
- ▶ **Независност:** идеално, повереник неће имати сукоб интереса који би могао довести до тога да брине о својим интересима, или о интересима особа које су њему блиске, пре него о интересима члана породице са инвалидитетом.

Пример

Очекивање да се наследи било какав новац који није утрошен на особу са инвалидитетом, могло би довести до сукоба интереса: што мање потрошено на особу са инвалидитетом - то више наслеђује повереник, на дуже стазе.

Укључивање у организацију која обезбеђује смештај за особу са инвалидитетом може довести до сукоба интереса. Позиција повереника у организацији може да му буде важнија од интереса особе са инвалидитетом - ако се постави питање где ће живети особа са инвалидитетом, или ако се ради о жалби против те организације.

Избор независних повереника, пружа већу сигурност да ће они радити у најбољем интересу особе са инвалидитетом.

- ▶ **Заинтересованост за особу са инвалидитетом:** веома је важно да повереник лично познаје особу са инвалидитетом, да је са том особом у редовном контакту, и да је упознат са њеним потребама и интересовањима. Повереник који зависи од информација из друге руке, кад се ради о потребама особе са инвалидитетом, неће бити толико спреман да води фонд. Повереник треба увек да усавршава своје знање и обогаћује идеје о томе како на најбољи начин да помогне особи са инвалидитетом.
- ▶ **Слагање:** ако има више повереника, треба да се међусобно добро слажу. Било какав озбиљан неспоразум између повереника, може да заврши на суду, и не би било пожељно да се то догоди.

Било би идеално да неко има све ове квалитете; ипак, то није најважније. Може бити тешко да се пронађе једна особа која има све ове квалитете. Неке од ових ствари могу вам бити важније од других. Можете да изаберете више од једног повереника, тако да имате квалитетну комбинацију која вам најбоље одговара.

Ко може да буде повереник?

Ово су могућности за именовање повереника, као и неки разлози за и против.

- ▶ **Чланови породице:** браћа или сестре особе са инвалидитетом су исте генерације и обично су заинтересовани за добробит члана своје породице. Они су због тога врло погодан избор за поверенике. Ипак, чланови породице могу имати **сукоб интереса** због тога што често очекују корист од било којих фондова који остану после смрти особе са инвалидитетом.

Не може се рећи да многи чланови породице не би “урадили праву ствар” у свим ситуацијама, али то је ствар за размишљање. Многи родитељи кажу да имају поверење у своју децу, али не знају с ким ће деца ступити у брак. Очекивања да чланови породице буду повереници, треба да се продискутују у оквиру породице - да би се избегли проблеми.

Могућ сукоб интереса је разлог због чега можете да **избалансираете избор, узимајући за повереника једног члана породице, и неког ко је у већој мери независан**. Тетке, ујаци и рођаци особе са инвалидитетом могу бити у већој мери независни, јер је мања вероватноћа да ће у будућности имати финансијски интерес. Мање је вероватно да ће чланови породице, у поређењу са другим потенцијалним повереницима, наплаћивати за своје услуге. (Ако је поверенички фонд специјални фонд, непосредни чланови породице не могу бити плаћени за своје услуге).

- ▶ **Пријатељи и други људи укључени у живот особе са инвалидитетом:** Пријатељи су често заинтересовани за живот особе са инвалидитетом и немају никакав сукоб интереса. Због тога су погодни да буду повереници, или један од повереника, обезбеђујући добру равнотежу. Организовањем групе људи за подршку (‘мрежа’) вашем члану породице са инвалидитетом, обезбеђујете да касније направите добар избор кандидата за повереништво (или то може значити да је неформална мрежа довољна и без формирања повереничког фонда).
- ▶ **Државни повереници или повереници приватних компанија:** државни повереници (Public Trustee) у свакој држави и територији, или повереници приватних компанија, могу обезбедити повереничке услуге и имају веома велико искуство у томе. Може се очекивати да они имају објективно мишљење о томе шта је корисно у свим условима и финансијским могућностима.

Државни повереници и повереници приватних компанија наплаћују за своје услуге (што се на крају ипак исплати), и они немају никакве личне интересе у односу на особу са инвалидитетом. Они ће тражити информације од других људи да би могли одлучити како да користе фондове који су на располагању. То значи да ће компаније-повереници бити удаљеније (самим тим објективније), поготово ако нема још неког повереника активно укљученог у бригу о особи са инвалидитетом

Контакт-деталји за државне повереничке агенције (Public Trustee agencies) у свакој држави и територији, налазе се у Одељку 5 ове брошуре.

- ▶ **Професионални саветници:** ваш адвокат или рачуновођа могу бити кандидати за независне поверенике, али ће они вероватно наплаћивати за своје услуге и можда неће бити директно укључени у живот особе са инвалидитетом, нити ће бити упознати са проблемима инвалидитета.
- ▶ **Корпоративни повереници:** ваши саветници могу да вам предложе да формирате компанију која би била повереник. У том случају, ако размишљате о поверенику, повереници су директори те компаније.

Имајући у виду различите кандидате, понекад је потребно да се направи тешка одлука и можда нема правог одговора.

Колико повереника могу да именујем?

Можете да именујете више од једног повереника да би боље искористили вештине и знање. На пример, можете да именујете за повереника члана породице који је у редовном контакту са особом са инвалидитетом, или повереника/компанију која има експертизу у финансијама - да брине о активи повереничког фонда и да буде активна за све време живота особе са инвалидитетом.

Или, можете именовати три различите особе са различитим квалитетима који су вам потребни, које би могле утицати једна на другу, у смислу да свако ради поштено и побољшава могућности за особу са инвалидитетом.

Пример

Маргарета је интелектуално онеспособљена и треба јој помоћ у вођењу новца. Њена мајка Кристина размишља кога да именује за повереника.

Маргаретин брат Пол је близак са Маргаретом и Кристина је сигурна да ће он увек помоћи Маргарети, чак и у случају да он треба да добије остатак из Маргаретиног повереничког фонда, после њене смрти. Пол има само 20 година и није добар у вођењу новца, али Кристина мисли да ће он са годинама бити озбиљнији.

Кристинина сестра Џули је блиска са Полом и Кристина мисли да би она била добра као повереник.

Кристинин рачуновођа Брус је такође био укључен у планирање финансијских ствари, да осигура Маргаретину будућност. Кристина узима и њега у обзир као повереника.

Она одлучује да именује све три особе, како због фактора независности, тако и због укључености свих њих у ситуацију са Маргаретом. Она мисли да ће се они веома добро слагати и да треба платити Бруса за његов професионални рад.

Нема ограничења што се тиче броја повереника које можете именовати, али због практичности не препоручује се више од три.

Предност од три повереника, у односу на два, је у томе што било који неспоразум може да се реши већином (само ако уговор о фонду или тестамент то дозвољава), тако да не може да се деси да нема одлуке.

Шта ако повереник умре или ако не може да прихвати именовање?

Ви можете навести у уговору о повереничком фонду или тестаменту, ко може да именује додатне поверенике или промени постојеће. То је обично један или више постојећих повереника. Ако се деси да нема повереника, Закон о повереничким фондовима (Trustee Acts) у свакој држави и територији, има одредбе ко треба то да преузме; ако ове одредбе не могу да се примене, судови имају овлашћења да именују поверенике.

Да би осигурали да повереници буду особе по вашем избору (онолико колико можете), важно је да наведете имена повереника за замену или како треба да буду постављени.

Практичне ствари за оснивање повереничког фонда

Постоје две ствари које треба имати на уму при оснивању повереничког фонда.

- ▶ **Ако оснивате поверенички фонд у току живота, имате ли могућности да ставите активу у поверенички фонд?** То значи, можете ли живети без те имовине као пензионер? Једном када активу ставите у поверенички фонд, ви нећете моћи да је контролишете у будућности, или да је узмете назад за себе. Актива ће бити на располагању особи са инвалидитетом.

Пример

Силвио и Ана желе да обезбеде свог сина Марка који је онеспособљен. Они су у пензији, имају кућу и нешто новца из њиховог пензионог фонда (superannuation). Они планирају да иду да живе код свог сина Тонија, да продају кућу и да ставе новац у поверенички фонд за Марка. Разговарали су са финансијским саветником који им је рекао да ће, ако због било ког разлога не буду могли да остану да живе са Тонијем, имати проблем: неће моћи да повуку новац из повереничког фонда, тако да неће моћи себи приуштити други смештај за пензионерске дане.

Они могу сада да одлуче да оснују поверенички фонд за Марка, али да не стављају много новца у њега. Саветник их је обавестио о трошковима и документацији која је потребна за функционисање фонда, који треба да избалансира осећај сигурности ако се оснује сада, и осећај да се урадило најбоље што се могло за Марка.

Уместо тога, они одлучују да инвестирају новац на своје име, за сваки случај ако им буде потребно, и да путем тестаamenta ставе новац у поверенички фонд за Марка, да се користи после њихове смрти.

- ▶ **Поверенички фондови не креирају могућности које иначе не постоје на други начин.** Премда формирање повереничког фонда може бити корисно, то зависи од тога да ли ви или други имате активу коју желите да ставите у фонд у корист особе са инвалидитетом. Овлашћења повереника су ограничена на активу повереничког фонда. Постављање некога као повереника за особу са инвалидитетом, не даје поверенику никаква права у смислу старатељства или вођења финансијских послова, у односу на активу која је директно власништво особе са инвалидитетом.

Пример

Џејмс има инвалидитет јер је тешко повређен у саобраћајној несрећи и не може да ради. Он има своју кућу и знатну суму новца који је уштедео пре несреће. Џејмс може да води већину својих послова уз помоћ своје сестре Сузен.

Сузен одлучује да оснује поверенички фонд за Џејмса и поставља своју ћерку Сару за повереника. Сара жели да заштити Џејмса јер мисли да је он искоришћаван.

То што је Сара повереник Џејмсовог фонда, не даје јој право да контролише Џејмсову личну активу. Могућности су следеће: да ради заједно са Џејмсом како би му помогла да заштити свој новац, или да се пријави код Трибунала за старатељство (Guardianship Tribunal) у дотичној држави – да се постави финансијски менаџер за Џејмса (то може бити Сара или неко други), да води рачуна о његовом новцу.

Како поделити активу између чланова породице?

Ако је особа са инвалидитетом ваше једино дете, то вероватно неће бити велики проблем: ви можете дати сву своју имовину свом сину или ћерки, кроз поверенички фонд или тестамент, без размишљања да би неко други могао правити било каква потраживања.

Ипак, ако је особа са инвалидитетом једно од ваше деце, родитељи и други чланови породице морају пажљиво да планирају како ће бринути и о другој деци, као што брину о особи са инвалидитетом.

Обично, шема изгледа овако:

- одредити колико ће ићи сваком детету посебно;
- ставити део који припада детету са инвалидитетом у поверенички фонд (сада или преко тестаента); и
- укључити клаузулу за активу која још буде у фонду, када особа са инвалидитетом умре или јој актива више није потребна, да оде другим члановима породице или у добротворне сврхе, или неком другом за кога сматрате да заслужује.

Одлука како да расподелите активу између чланова породице може бити веома тешка и зависи од ствари као што су:

- колика је расположива актива за расподелу – што већа актива то је лакши начин да се избалансирају интереси свих особа;
- какву личну активу особа са инвалидитетом поседује и колики приход ће вероватно остваривати у будућности;
- какви су аранжмани за смештај направљени за особу са инвалидитетом и колико су сигурни;
- да ли ваша кућа (најчешће главна имовина), треба да се остави за особу са инвалидитетом;
- узимање у обзир прихода од социјалног осигурања, укључујући могућност промена правила у будућности;
- промене до којих може доћи у будућности, у систему услуга (државних или приватних), за особе са инвалидитетом;
- да ли је потребно да обезбедите додатна средства за особу са инвалидитетом и одложите интересе друге деце за касније, док особа са инвалидитетом не умре или јој више није потребна подршка фонда; и

- ▶ потребе других у породици нпр: млађа деца која треба да заврше школу, или старија деца којој је такође потребна подршка.

Стављање већине активе у поверенички фонд (за вашег сина или ћерку са инвалидитетом) може значити дуг период чекања да би ваша друга деца могла имати користи. Много ће зависити од тога да ли су они добро обезбеђени и да ли довољно зарађују, или им је потребна помоћ. Различити људи ће решити своје ствари на различит начин: да поновимо – не постоји један одговор.

За неке родитеље најбоље решење је да ћерки или сину са инвалидитетом дају више јер су њихове потребе (или неизвесност с обзиром на њихову ситуацију) веће, и имају мање могућности да обезбеде за себе у поређењу са другом децом. Чак и кад особа са инвалидитетом има наизглед сигуран смештај, ако се ситуација промени може бити неопходно да се обезбеди приватни смештај, што може бити веома скупо – па би креирање резервног фонда могло бити приоритетно. Плаћање додатних трошкова као додатак државном фондирању може такође бити веома скупо.

Неки родитељи мисле да је правилно да се расподели једнако, да би било фер за свакога: онеспособљеност није разлог да би једно дете добило више или мање. Неки родитељи одлучују да већи део имовине дају другој деци, ако дете са инвалидитетом има одговарајући смештај за који се верује да ће да траје у будућности.

Ви можете мењати своје одлуке у будућности, како се услови буду мењали.

Пример

Алекс и Рита имају двоје деце: Ана 12 и Петар 15 година. Петар има интелектуалну онеспособљеност. Тешко је да се предвиди какви аранжмани ће бити потребни за Петра. Ако се било шта деси Алексу и Рити док је Ана још дете, њој ће бити потребна помоћ да заврши школу. Алекс и Рита одлучују да једнако поделе своју имовину и да именују поверенике да брину о Петровом делу, а такође и поверенике за Анин део (они би могли користити тај новац да плате за њену школу), ако буде имала мање од 21 године, у време када Алекс и Рита умру.

Десет година касније Алекс и Рита поново разматрају своје тестаменте. Ана је на добром путу да постане независна. Петар живи у групном смештају и изгледа да је то трајно решење. Ипак, Алекс и Рита мисле да пошто Петар има веће потребе за финансијама у будућности – ако би се његови аранжмани за смештај икад променили, требало би му сада дати две трећине њихове активе.

Постоје многи аранжмани који треба да се детаљно разраде. Шта ће одговорати вашој визији и условима, ствар је за размишљање када припремате тестамент или када формирате поверенички фонд. Одговарајући правни и финансијски савети могу вам помоћи да сагледате своју специфичну ситуацију.

Важно је да отворено разговарате о овим питањима са свима којих се то тиче (укључујући особу са инвалидитетом колико год је могуће) и да се сложите око тога шта треба да се уради. То ће осигурати да неће бити изненађења ни за кога после ваше смрти. Ако постоји конфликт у породици и потребна вам је помоћ да га разрешите, можете се обратити једном од центара за посредовање и саветовање (Family Mediation and Counselling services) који постоје у свакој држави и територији.

Према иницијативи помоћи за неговатеље, унутар услуга за породице (Family Relationship Services), обезбеђена су средства за услуге посредовања и саветовања, како би се помогло родитељима и њиховим члановима породице да се сложе око приватних аранжмана, и породицама да нађу решење за породични конфликт и договорно дођу до споразума у најбољем интересу целе породице.

За више информација погледајте Одељак 6

Како се у ово уклапају различити облици смештаја?

Тренутно је велика потражња кад су у питању услуге за смештај особа којима је потребан висок ниво подршке. Могућности су ограничене и често веома забрињавајуће за породице да донесу одлуку – нпр. дугорочна нега у старачком дому, хостелу или установама за инвалиде.

Државе и територије уводе промене, као одговор на потребе особа са инвалидитетом и њихових породица - да би се омогућиле адекватније опције за људе са инвалидитетом. Не постоји један модел за све; најбољи начин је да се обезбеди низ различитих могућности за смештај, како би се одговорило индивидуалним потребама појединаца. Ове опције укључују независан живот уз одређену помоћ; дељење смештаја са другима, са или без инвалидитета - уз потребну подршку; независан смештај кроз државну шему (Department of Housing) у свакој држави/територији, уз индивидуалну подршку 24 сата; или - останак у породичној кући уз помоћ и подршку према потреби.

Неке породице траже смештај за свог члана породице тако што истражују заједно са другим породицама модел где би се средства обједињавала и људи заједнички делили капацитете. Мали је број организација постављених од стране породица, које користе иновативне методе у проналажењу опција за смештај чланова са инвалидитетом на начин да се комбинују формални и неформални видови подршке.

Када размишљате како поверенички фонд може да финансира смештај, важно је да знате да формирање повереничког фонда, без обзира да ли је у току живота или преко тестаментa, не креира нове изворе финансија. Да бисте имали извесну сигурност у вези смештаја за члана породице са инвалидитетом, морате лично направити аранжмане тако да је све спремно у време када буде потребно. Такође је потребно да поверенику оставите довољно флексибилности да може да одговори промењеним захтевима и потребама, као и новим идејама за подршку на најбољи начин.

За интелектуално онеспособљене особе које су 'у систему', за које је смештај обезбеђен од стране организација које пружају услуге или од државе, и где је вероватноћа да ће смештај и даље трајати, овај проблем је можда решен. Ипак, увек постоји могућност да се у будућности промени ситуација. На пример, садашњи смештај можда неће одговарати после десет година, или организација која пружа услуге може да се угаси, односно дође до промена услова у пружању услуга.

За родитеље чији син или ћерка још увек живе са њима, проблем ће бити како да се пружа нега у време кад родитељи буду старији. Изненадна промена услова може да се деси кад родитељи умру и особа са инвалидитетом мора да оде у непознат нови смештај.

Организовање било каквог одговарајућег смештаја је веома важан корак. Добро је да се то уради пре него поверенички фонд или тестамент ступи на снагу. Биће потребно да дате поверенику/повереницима овлашћење да нађу одговарајући смештај, са упутством шта бисте желели да се уради – ако је то изводљиво.

Активу треба да имате на располагању за следеће:

- ▶ за осигурање, порез, одржавање и друге трошкове у вези становања; и
- ▶ за потребну негу и подршку.

Нема потребе да се на неком месту обезбеђује смештај за особу са инвалидитетом, ако нема средстава да она ту остане, или ако нема подршке да ту остане. Ако нема довољно средстава за ово, ваши аранжмани неће моћи опстати и имовина ће можда морати да се прода да би се купило нешто што више одговара. За трошкове може да се користи новац од прихода повереничког фонда, или новац особе са инвалидитетом - као што је зарада, уштеђевина, или примања од социјалног осигурања (social security payments).

Подршка и нега често пуно коштају, специјално ако су услуге потребне дуго времена. Ако намеравате да ове трошкове покријете преко тестаментa или повереничког фонда, биће потребно да планирате могуће трошкове и финансирање за можда 30 или 40 година. Потпуно приватно финансирање ових услуга биће немогуће за много људи, јер неће имати довољно активе да покрију све трошкове. Они ће морати да организују услуге преко државних или не-државних организација, и установити колико сами могу да допринесу - да би направили најбоље аранжмане које могу да приуште.

Специјални поверенички фондови за онеспособљене

Да би се помогло породицама да планирају имовину, Аустралијска влада је донела закон у вези олакшица за проверу имовине (means test concessions) за лица која примају уплате социјалног осигурања и за ратне ветерана, где су испуњени специфични услови – за одређене поклоне и повереничке фондове познате као специјални поверенички фондови. Свако може да оснује специјални поверенички фонд за корисника са тешким инвалидитетом, под условом да су испуњени законски услови.

У фокусу специјалног повереничког фонда за особе са инвалидитетом је настојање да се људи охрабре да сами реше питање смештаја и неге за члана породице са тешким инвалидитетом. Специјални поверенички фонд за особе са инвалидитетом може да помогне у овоме, јер попусти у односу на примања од социјалног осигурања могу да разреше бригу око тога како ће фондови у оквиру повереничког фонда утицати на примања од социјалног осигурања. Међутим, ако је актива у фонду мала, смањивање примања од стране социјалног осигурања не представља велики ризик, тако да специјалан поверенички фонд и није од неког утицаја. За детаљне информације у вези специјалних повереничких фондова, погледајте књижицу Специјални поверенички фондови за особе са инвалидитетом – Како се ови фондови организују (Special Disability Trusts – Getting things sorted).

Да ли моји аранжмани у вези повереничког фонда или тестаментa могу бити оспорени?

Када покушавате да избалансирасте горње факторе, постоје у позадини и друге ствари о којима требате водити рачуна: **постоји могућност да близак члан породице буде незадовољан вашом одлуком о подели имовине и због тога изазове вашу одлуку после ваше смрти, на тај начин што ће покушати да оспори ваш тестамент.** Ово може да буде проблем и ако оснујете поверенички фонд да функционише још у току вашег живота, а да нисте то урадили преко тестаментa. Трансакције обављене пре ваше смрти могу понекад да буду судски оспораване и обрачунате као део оспоравања тестаментa.

Ако одлучите да оставите велики део своје активе сину или ћерки са инвалидитетом, друга деца могу да то оспоравају наводећи да нисте оставили довољно за њих. Чак и да свој деци оставите једнако, неко још увек може да направи такав захтев. Захтеви овакве врсте могу да донесу скупе судске процесе и правни трошкови се обично плаћају из ваше заоставштине.

Не постоји апсолутна сигурност у томе да ваш тестамент неће бити оспорен. Најбољи начин је да се у оквиру породице разговара о стварима и да се чланови сложе у томе како да се будуће потребе и жеље особе са инвалидитетом финансирају. Разговор о стварима у оквиру породице, и ако је могуће са другим лицима укљученим у живот особе са инвалидитетом, може да помогне свим члановима породице да се договоре како да ураде оно што је у најбољем интересу особе са инвалидитетом.

Ако желите да са неким разговарате о неспоразумима и конфликту у вашој породици, можете се обратити Служби за посредовање и саветовање (Family Mediation and Counselling Services). Контакт детаљи су наведени у Одељку 5 ове књижице.

Ваш правни саветник може да припреми објашњење због чега сте расподелили имовину на тај начин, и то објашњење може да се прикључи вашем тестаменту или да буде посебан документ. Ово може да смањи могућност оспоравања тестаamenta.

Међутим, правилно обезбеђивање члана породице са инвалидитетом је важна ствар. Могућност оспоравања не би требала да буде препрека да урадите оно што мислите да је исправно. Када пажљиво размотрите све могућности и добијете професионални савет, чињеница да други могу бити незадовољни у вези ваших одлука, не треба да вас спречи да направите аранжмане за које мислите да су најбољи. Ако и буде оспоравања тестаamenta, извршилац истог може да покуша да то разреши без трошења велике суме новца из заоставштине на судске трошкове.

Могу ли да у повереничком фонду наведем детаљно шта желим да се уради?

Можете да укључите пуно или мало детаља у вези тога шта бисте желели да повереници ураде за особу са инвалидитетом. Ако специфично одредите шта повереници **морају** да ураде, може доћи до проблема ако се околности промене на начин који ви нисте узели у обзир у размишљању.

Ви не можете предвидети све могуће ситуације које ће повереници морати да решавају после 20 или само 10 година, због тога што ће око тога бити пуно непознаница. Оснивањем фонда или прављењем тестаamenta, ви радите најбоље што можете на основу расположивих средстава и информација.

Оно што се генерално очекује, то је да повереници добију велику флексибилност, да у потпуности и слободно могу доносити одлуке у било каквој ситуацији која искрсне. Обезбеђујући само упутства о томе шта бисте желели да се уради за особу са инвалидитетом, омогућавате повереницима фонда да проналазе флексибилна решења, радије него да буду врло крути у одлукама.

Морате да пронађете равнотежу а то значи да контролишете активности повереника до разумне мере и да у исто време не претерате у детаљима. Ово можете да постигнете дајући нека општа упутства у уговору или тестаменту о томе како повереници треба да обављају своје дужности. Уговор или тестамент могу одредити да добробит особе са инвалидитетом мора бити главна бригаа повереника. То значи да повереници не треба да брину како да штеде новац за било кога ко би могао да га добије касније у будућности. Упутства која дајете треба да изразе генерални став који желите да они држе, и треба их упутити кога да консултују.

Ова брошура не улази у предности и недостатке у вези опорезивања повереничких фондова; међутим, постоје одређене информације у брошури: 'Специјални поверенички фондови за особе са инвалидитетом – како се ови фондови организују'. За ово треба потражити савет специјалиста из области права и финансија. Детаљи о томе како наћи адвоката, налазе се на крају ове књижице. Било које удружење адвоката у државама/територијама, може вас снабдети информацијама о специјалистима за тестаменте и имовину.

Како да назначим све што сам научио у вези потреба особе са инвалидитетом?

Превише много детаља није лако ставити у тестамент или уговор о повереничком фонду, посебно ако постоји могућност да се детаљи промене. Један начин како да се то избегне је да се припреме информације за поверенике, да би им се помогло да обављају свој посао и за ствари ван уговора или тестаamenta. Ви можете у писменој форми назначити шта је добро а шта лоше за особу са инвалидитетом и како она изражава своје потребе и жеље: активности које особа воли или не воли, шта она може а шта не може да сама ради у кући, каква је помоћ потребна да учествује у активностима, лекови и терапије, ко обезбеђује услуге за њу итд. Ви можете то мењати и допуњавати према потребама.

Премда ове информације и оно што бисте ви желели по различитим питањима, неће бити правно обавезујуће за поверенике, од непроцењивог су значаја као помоћ повереницима да раде најбоље како могу у интересу особе са инвалидитетом. Свакако, ваш члан породице са инвалидитетом ће бити често у прилици да каже шта жели, више или мање, и то је управо нешто што повереници треба да узму у обзир.

Одељак бр. 4

Како доћи до правних и финансијских савета

Ангажовање адвоката

Адвокати су веома добри у давању правних савета за прављење тестамената или повереничких фондова, али мање разумеју потребе особа са инвалидитетом и тренутну ситуацију у вези социјалних услуга и услуга за онеспособљене. Када тражите адвоката који би одговарао вашим потребама, корисно је да упитате друге породице или појединце које познајете и који су у сличној ситуацији, шта су све урадили да нађу адвоката и да ли су имали препоруку.

Ако не можете да добијете препоруку, неке државе и територије имају правне центре који су специјализовани у обезбеђивању услуга за особе којима је потребна велика подршка. Њихове контакт детаље наћи ћете даље у брошури. Међутим, већина држава и територија немају ове центре, тако да контактирање друштвених центара за правну помоћ (Community Legal Centre), или удружења адвоката (Law Society), у месту где живите, може да буде најбоље за почетак.

Ако ваш адвокат не познаје ствари из подручја инвалидитета и планирања имовине за особу којој је потребна велика подршка, биће потребно да му ствари детаљно изложите. Ако имате добро припремљен план, ви можете свом адвокату казати шта не желите да се мења, а да истовремено о другим стварима тражите савет.

Када направите структуру плана са својим адвокатом, питајте га да ли вам је потребно да још тражите и финансијски савет.

Информације за адвоката

Ваше личне информације:

- ▶ пуно име и презиме, адреса и занимање;
- ▶ пуно име и презиме и године деце;
- ▶ у каквој су ситуацији деца без инвалидитета (брак, деца, запослење и занимање, становање);
- ▶ ако оснивате поверенички фонд, да почне са радом док сте још у животу, стање у вези социјалног осигурања;
- ▶ процена вредности активе: кућа, друге финансијске ствари, очекивана радна пензија (superannuation), etc;
- ▶ у прављењу тестамената, како желите да се расподелу актива између потенцијалних корисника;

- ▶ ако оснивате поверенички фонд још за живота, колико активе желите да ставите у фонд;
- ▶ да ли желите да оставите кућу за особу са инвалидитетом;
- ▶ кога желите да именујете за повереника;
- ▶ да ли желите да обезбедите новац за плаћање повереника;
- ▶ да ли постоје неке одређене ствари које желите да поклоните некоме; и
- ▶ да ли желите да именујете неког да буде старатељ или финансијски менаџер за сина или ћерку са инвалидитетом, ако он или она имају потребу за то?

Информације у вези особе са инвалидитетом:

- ▶ врста и степен онеспособљености, аранжмани за негу и смештај: код куће, у оквиру система, код других који пружају услуге;
- ▶ како су сигурни аранжмани и колико дуго могу да трају;
- ▶ колики степен подршке је потребан и одакле мислите да ће доћи;
- ▶ аранжмани са социјалним осигурањем и колико особа са инвалидитетом зависи од тога;
- ▶ актива у власништву и на име особе са инвалидитетом; и
- ▶ може ли он или она да направи тестамент.

Тражење финансијског саветника

Размишљање кога да узмете да вам помогне у прављењу финансијских планова, може да буде главни извор забринутости за чланове ваше породице. Познавање инвалидности и ствари у вези будућих планова можда није у домену експертизе многих финансијских саветника. Ако са адвокатом закључите да вам је потребна помоћ рачуновође или финансијског саветника, и ако не познајете такву особу, корисно је да упитате друге породице које су у сличној ситуацији и да се распитате у оквиру мреже својих сарадника, да пронађете да ли неко има информације или може да вас саветује у овој области. Можда могу да вам препоруче некога.

Већина финансијских саветника има ограничено знање о стварима са којима се суочавају породице које имају члана коме је потребан висок ниво подршке. Када бирате финансијског саветника, питајте га о личном искуству у саветовању људи који су у вашој ситуацији. Удружење финансијских саветника (Financial Planning Association of Australia) може да вам помогне да пронађете акредитованог финансијског саветника у вашем крају. Њихов телефонски број (по цени локалног позива) укључен је у списак за контакте, на крају ове књижице. Ту нема информација о експертизи саветника у подручју за онеспособљене.

Можете да контактирате Комисију за безбедност и инвестиције (Australian Securities and Investment Commission) преко њиховог вебсајта <http://www.asic.gov.au>, email-ом на infoline@asic.gov.au, или на телефон 1300 300 630, и да тражите један примерак бесплатне књижице 'Getting Advice'.

Осим консултовања са саветником у вези вашег плана, размишљајте колико новца треба да обезбедите за будућност члана породице коме је потребан висок ниво подршке. Такође, информишите се на каква друга примања и могућности смештаја та особа има право, што ће помоћи саветнику да направи стратешки план који ће тачно одговарати вашим потребама.

Одељак бр. 5

Корисни контакти

Широм државе

Породица и посредничко-саветодавне услуге

Родитељима који праве приватне аранжмане за будућу негу сина или ћерке са инвалидитетом, може да се помогне преко установа за породично посредовање и саветовање

У оквиру услуга за породице/иницијатива за неговатеље (Family Relationship Services for Carers initiative), обезбеђено је финансирање за саветодавне и посредничке услуге да се помогне родитељима и другим члановима породице да се договоре око приватних аранжмана, и да се помогне породицама да реше породичне конфликти и договорно пронађу решење које је најбоље за целу породицу.

Следеће установе су одређене да обезбеђују информације, подршку, саветодавне и посредничке услуге, а услуге се обезбеђују у оквиру програма за породице (Family Relationship Services Program - FRSP). Те установе обезбеђују подршку и савете експерата за родитеље, да би им се помогло да направе план за будућу негу сина или ћерке, обезбеђујући спокојство за родитеље и трајну негу за особу са инвалидитетом.

Australian Capital Territory	Centacare Canberra – Goulburn Phone: 02 6162 6100
New South Wales	Interrelate Family Centres Phone: 02 9745 5544
Queensland	Centacare Catholic Family and Community Services Phone: 07 3252 4371
South Australia	Uniting Care Wesley Adelaide Inc Phone: 08 8202 5111
Tasmania	Relationships Australia Tasmania Phone: 03 6421 5800
Victoria	Eastern Access Community Health Inc Phone: 03 9871 1800
Western Australia	Anglicare WA Inc Phone: 08 9263 2050
Northern Territory	Centacare NT Phone: 08 8944 2000

Више информација може се наћи на

www.facs.gov.au/internet/facsinternet.nsf/family/frspf_family_relationships_service_program.htm

Правни савети

Погледајте следећи списак центара за правне услуге и удружења адвоката у вашој држави или територији.

Финансијски саветници

Удружење финансијских саветника за планирање (Financial Planning Association of Australia) –
Пронађите услуге (Find a Planner Service) на 1800 626 393

Комисија за безбедност и инвестиције (Australian Securities and Investments Commission, ASIC)
FIDO (финансијски савети и провере) је потрошачки вебсајт за ASIC.

За информације, контактирајте их преко интернета: infoline@asic.gov.au или телефоном
на 1300 300 630

New South Wales

Организација	Контакт детаљи	Објашњење
Удружење адвоката NSW (Law Society of NSW)	170 Phillip Streets SYDNEY NSW 2000DX 362 Sydney Phone: (02) 9926 0333 Fax: (02) 9231 5809 Email: lawsociety@lawsocnsw.asn.au Website: www.lawsociety.com.au	Служба за упућивање (Solicitor Referral Service), при Удружењу адвоката (Law Society of New South Wales) помаже људима да пронађу приватне адвокатске компаније или акредитоване стручњаке у одређеним гранама права. Службу можете контактирати на (02) 9926 0300 или преко интернета на: www.lawsociety.com.au/Search/Query.aspx За информације по правним питањима, или правне савете, позовите LawAccess NSW на 1300 888 529 или посетите LawAccess вебсајт: www.lawaccess.nsw.gov.au (погледај део 'Тестаменти и имовина'). Информације укључују упућивање на Службу правне помоћи, у вези тестамената (NSW Legal Aid Services), и информативне памфлете у којима се објашњавају тестаменти, овлашћења и планирање имовине.
Служба за интелектуално онеспособљене (Intellectual Disability Rights Service, IDRS)	2C/199 Regent Street REDFERN NSW 2016 Phone: (02) 9318 0144 Бесплатан позив: 1800 666 611 Website: www.idrs.org.au	IDRS је специјализовани друштвени центар за правну помоћ (Community Legal Centre), који обезбеђује правну помоћ интелектуално онеспособљеним особама и члановима њихових породица, неговатељима, заступницима и другима који траже савет у име интелектуално онеспособљене особе. IDRS упућује људе на адвокате/специјалисте у овој области.
Друштвени центри за правну помоћ (Combined Community Legal Centres Group NSW) Inc).	Suite 3B, Briard House 491 - 493 Elizabeth St SURRY HILLS NSW 2010 Phone: (02) 9318 2355 Fax: (02) 9318 2863 Website: www.nswclc.org.au	Друштвени центри за правну помоћ (Community Legal Centres - CLC) су независне друштвене организације које обезбеђују бесплатне правне савете и информације, као и образовне услуге по питању правних ствари, за приватна лица и заједнице широм NSW. Постоји 41 друштвени центар за правне услуге у NSW. Центри обезбеђују поверљиве правне савете и помоћ за многе ствари, укључујући и тестаменте. Свако коме је потребан савет или помоћ, а не може да плати приватног адвоката, може да контактира CLC. Могу да се обезбеде и преводиоци; све информације клијената су строго поверљиве. За списак друштвених центара за правну помоћ у NSW, посетите вебсајт www.nswclc.org.au/CLCs.html

Државни повереници (Public Trustee)	19 O'Connell Street SYDNEY NSW 2000 Phone: 1300 364 103 Website: www.pt.nsw.gov.au За информације преко интернета: www.pt.nsw.gov.au/Enquiries/Default.aspx	Улога државног повереника (Public Trustee) је да делује као независан и непристрасан извршилац, администратор и повереник, за људе у NSW. Са мрежом од 19 огранака широм Сиднеја и регионалних крајева NSW, државни повереници обезбеђују услуге у прављењу тестамената, формирању повереничких фондова, око имовинске администрације, и код постављања правозаступника.
Служба јавних старатеља (Office of the Public Guardian)	Level 15, 133 Castlereagh Street, Sydney Mail: PO Box A231 SYDNEY SOUTH NSW 1235 DX 1335 Sydney Phone: (02) 9265 3184 Fax: (02) 9283 2645 Бесплатни позив и позиви после радног времена: 1800 451 510 TTY: 1800 882 889 Информације и подршка: (02) 9265 144 Website: www.lawlink.nsw.gov.au/opg Email: informationssupport@opg.nsw.gov.au	Јавни старатељ (NSW Public Guardian) је званичник кога именује Трибунал за старатеље у NSW, да буде старатељ особе (која има 16 или више година) са инвалидитетом, када се не може наћи друга особа за ту улогу. Јавни старатељ је старатељ за онеспособљене особе: то су особе које имају деменцију, интелектуалну онеспособљеност, повреду мозга, менталну болест, или живе као 'лугалице'. Јавни старатељ се поставља као задње решење када трибунал (Guardianship Tribunal) сматра да приватни старатељ не може бити постављен. За више информација, посетите www.lawlink.nsw.gov.au/lawlink/opg/ll_org.nsf/pages/pg_aboutus
Служба приватних старатеља (Private Guardian Support Unit, Office of the Public Guardian)	PO Box A231 SYDNEY SOUTH NSW 1235 Phone: (02) 9265 1441 Fax: (02) 9283 2645 По цени локалног позива (за позиве из унутрашњости): 1800 451 510 TTY: 1800 882 889 Website: www.lawlink.nsw.gov.au/lawlink/opg Email: informationssupport@opg.nsw.gov.au	Служба приватних старатеља (Private Guardian Support Unit) обезбеђује бесплатне поверљиве услуге да би помогла легалним старатељима у њиховој улози. Ова служба обезбеђује помоћ као што је: разумевање улоге и одговорности старатеља, разумевање закона о старатељству (NSW Guardianship Act), информације да вам се помогне да донесете најбољу одлуку у име особе под старатељством, обезбеђивање практичне подршке старатељима који можда доносе одлуке у ситуацији конфликта или неспоразума (као када је потребно заступништво или када је за доношење одлука потребно извесно знање - односно низ услуга и могућности за особе са инвалидитетом), информације да би се помогла сарадња са онима који обезбеђују услуге, као и обавештавање о актуелним стварима везаним за старатељство – кроз регуларни билтен.

Служба за заштиту (Office of the Protective Commissioner)	Level 15, Piccadilly Tower 133 Castlereagh Street, Sydney or 144 Clarence Street, Sydney Mail: PO Box A235 SYDNEY SOUTH NSW 1232 DX 1335 Sydney Phone: (02) 9265 3131 Ван Сиднеја: 1300 360 466 Fax: (02) 9265 3686 TTY: 1800 882 889 Website: www.lawlink.gov.au/opc Email: estate@opc.nsw.gov.au Private Management Support Branch pmsd@opc.nsw.gov.au	Постоје две главне везе (links) на вебсајту: OPC Management, и Private Management. Сваки део јасно приказује улоге и одговорности државног менаџера за имовину (OPC Estate Manager) и приватног менаџера за имовину (Private Estate Manager), даје информације о одлучивању у нечије име (Substitute Decision Making), и обезбеђује пуно материјала за приватне менаџере за имовину (Private Estate Manager).
Трибунал за старатеље (Guardianship Tribunal)	Level 3 / 2a Rowntree Street, Balmain Mail: Locked Bag 9 BALMAIN NSW 2041 Phone: (02) 9555 8500 Fax: (02) 9555 9049 По цени локалног позива: 1800 463 928 TTY: (02) 9552 8534 Website: www.gt.nsw.gov.au Email: gt@gt.nsw.gov.au	Трибунал за старатеље (Guardianship Tribunal) доноси одлуке у вези са постављањем старатеља и особа за вођење финансијских послова (финансијских менаџера), или у вези са давањем одобрења за медицинске ствари (medical and dental consent) за особе које нису у стању да доносе одлуке. Трибунал има специфична и ограничена права. Трибунал може доносити одлуке у вези старатељства (да постави приватног старатеља - члана породице или пријатеља - и/или јавног старатеља); може доносити одлуке у вези управљања финансијама (да постави приватног финансијског менаџера и/или пуномоћника, Protective Commissioner); може да одобри медицински и зубни третман, да преиспита улогу правозаступника, да преиспита постављање старатеља, као и да дозволи клиничка испитивања за особе које због онеспособљености не могу доносити одлуке.

Victoria	Објашњење	
Организација	Контакт детаљи	
Викторијски правни институт (Law Institute of Victoria)	470 Bourke Street, Melbourne Mail: PO Box 263C MELBOURNE VIC 3001 DX 350 Melbourne Phone: (03) 9607 9311 Fax: (03) 9602 5270 Website: www.liv.asn.au Email: lawinst@liv.asn.au	Акредитоване специјализоване установе могу вам помоћи да нађете адвоката чија су експертиза тестаменти и имовина. Акредитован адвокат/специјалиста мора имати најмање пет година радног искуства и најмање три године праксе у области за коју се специјализовао; он се стално мора усавршавати у одређеној области, мора проћи одређене испите и провере практичног знања, и мора бити спреман у улози заступања клијента. Испите припремају и оцењују експерти у тој области. Ови специјалисти пролазе кроз процес ре-акредитације на сваке три године. www.liv.asn.au/directory/specialists
Упућивање на правне услуге преко интернета (Online Legal Referral Service)	Phone: (03) 9607 9550 Website: www.legalreferrals.liv.asn.au Email: referrals@liv.asn.au	Викторијски правни институт (Law Institute of Victoria), служба за упућивање преко интернета (Legal Referral Service) - бесплатно упућује на све правне услуге широм Викторије. Клијенти се упућују на чланове Викторијског правног института (Law Institute of Victoria) који обављају услуге у специфичним гранама. Адвокатске фирме у оквиру ове службе примају клијенте на први разговор - до 30 минута - бесплатно. Преко овог времена, или ако је потребно припремити додатне ствари за клијента, наплаћује се по регуларној тарифи.
Друштвени центри за правну помоћ - именик (Community Legal Centres Directory)	Website: www.liv.asn.au/public/finda/cic	Ово је база података припремљена од Викторијског правног института (Law Institute of Victoria). Друштвене центре за правну помоћ (Community Legal Centres) можете наћи уписане према локацији или према грани специјализације.
Центар за ментално здравље (Mental Health Legal Centre Inc)	Level 4, 520 Collins Street MELBOURNE VIC 3000 Phone: (03) 9629 4422 Fax: (03) 9614 0488 По цени локалног позива: 1800 555 887 Website: www.communitylaw.org.au/mentalhealth Email: Mental_Health_VIC@clc.net.au	Центар се бави правним стварима за особе које пружају подршку/неговатеље ментално оболелих. Они обезбеђују правне услуге за било кога ко има менталну болест или ко је користио услуге установе за ментално здравље/лечење. То укључује праћење ситуације ментално оболелих (Mental Health Review Board), питања старатељства и административна питања, савете преко телефона и рад на сваком појединачном случају.

Центар за правне услуге за особе са инвалидитетом (Villamanta Disability Legal Service)	44 Bellerine Street GEEELONG VIC 3220 Бесплатни позиви (искључиво за правне ствари): 1800 014 111 Од понедељка до петка: 1-3 поподне Сви други позиви: (03) 5229 2925 Fax: (03) 5229 3354TTY: 1800 014 333 Website: www.villamanta.org.au Email: info@villamanta.org.au	Центар за правне услуге за особе са инвалидитетом (Villamanta Disability Legal Service) је правни центар за бесплатне услуге широм Викторије; услуге су у вези правних питања везаних за инвалидитет, посебно у вези ствари које се односе на интелектуално онеспособљене. Услуге укључују: савете, информације и упућивање, правну помоћ за појединачне случајеве (legal casework), образовање заједнице по правним питањима (пре свега за особе са инвалидитетом), као и продају књижица које се баве правима особа са инвалидитетом. Може се организовати обука за оне који пружају услуге (service providers), што се плаћа.
Државни повереници (State Trustee)	168 Exhibition Street MELBOURNE VIC 3000 Phone: (03) 9667 6444 Fax: (03) 9663 4260 Website: www.statetrustees.com.au Email: use online contact form at www.statetrustees.com.au under 'contact us'	Улога државних повереника је да заштите финансијске и правне интересе хиљада Викторијанаца који због менталне болести, повреде, или онеспособљености не могу да воде своје послове. Викторијски грађански и административни трибунал (Victorian Civil and Administrative Tribunal) често поставља државне поверенике за финансијске и правне администраторе. Услуге за онеспособљене (Disability Service) укључују програме као што су: Програм за финансијску независност (Financial Independence Program) и Програм интензивне подршке (Intensive Support Program). Постављање правозаступника (Enduring Power of Attorney) је обавезујући правни документ који ступа на снагу кад једна особа одлучи да овласти другу да води њене послове, или када особа постане неспособна да доноси одлуке у вези својих послова. Због много фактора, именоване правозаступника је важно колико и тестамент.
Викторијски грађански и административни трибунал (Victorian Civil and Administrative Tribunal, Guardianship List)	55 King Street MELBOURNE VIC 3000 Phone: (03) 9628 9911 Бесплатни позиви: 1800 133 055 (на подручју Викторије) Fax: (03) 9628 9932 Website: www.vcat.vic.gov.au (see 'Guardianship and Admin') Email: vcat@vcat.vic.gov.au	Викторијски грађански и административни трибунал (Victorian Civil and Administrative Tribunal) бави се, између осталог, проблемима/споровима у вези старатељства и администрације. Молбе укључују молбе за наредбе; постављање старатеља да доноси одлуке за дотичну особу, укључујући смештај; постављање администратора да води финансијске и правне ствари за дотичну особу; опозив правозаступника/ или промена, укидање или доношење друге наредбе у вези са овлашћењем правозаступника око финансијских ствари - према закону <i>Instruments Act</i>; опозив или укидање овлашћења правозаступника (медицински третман) - према закону <i>Medical Treatment Act</i>; и давање дозволе за 'специјалне процедуре'.

Канцеларија јавног заступника (Office of the Public Advocate)	5th Floor 436 Lonsdale Street MELBOURNE VIC 3000 Phone: (03) 9603 9500 Fax: (03) 9603 9501 По цени локалног позива: 1300 309 337 TTY: (03) 9603 9529 Website: www.publicadvocate.vic.gov.au Email: publicadvocate@justice.vic.gov.au	Канцеларија јавног заступника (Office of the Public Advocate) може водити истрагу поводом одређених проблема и, ако је неопходно, користити специјално овлашћење да се провере ствари у име онеспособљених особа - ако постоји страх за њихову сигурност или забринутост за њихове интересе. Канцеларија може обезбедити информације за ствари као што су старатељство, администрација, правозаступник за питања финансија, медицински правозаступник и старатељство – планови за будућност.

Queensland

Организација

Контакт детаљи

Објашњење

Удружење адвоката (Queensland Law Society)	179 Ann Street, Brisbane Mail: GPO Box 1785 BRISBANE QLD 4001 Phone: (07) 3842 5842 Fax: (07) 3842 5999 Website: www.qls.com.au Email: info@qls.com.au	Удружење адвоката (Queensland Law Society) вам може помоћи да нађете акредитованог специјалисту у релевантној области, или адвоката, преко интернета, у области као што је планирање имовине (Estate Planning Finding). Осим великог искуства, акредитовани специјалисти су адвокати који су завршили виши ниво студија у одређеној области права. У Квинсленду специјалистичка акредитација је могућа у породичном праву (family law), праву у вези повреда (personal injury law), имовинском праву (property law), праву у вези наследства (succession law), пословном праву (business law), кривичном праву (criminal law), комерцијалном праву (commercial litigation law), посредовању (mediation law), пореском (taxation law) и усељеничком праву (immigration law).
Утврдите пут (Pave the Way)	Mamre Association Level 1 1428 Logan Road MT GRAVATT QLD 4122 (07) 3291 5800	Ова служба (Mamre Pave the Way) пружа услуге широм Квинсленда. Они помажу породицама и особама са инвалидитетом да направе визију и да планирају будућност; да примене ту визију и да прате њено остваривање заједно уз потребе особе са инвалидитетом - на дужи стазе. Pave the Way ради следеће: • обезбеђује информације за породице, у вези са планирањем будућности • држи индивидуалне консултације и организује разговоре са малим групама • држи семинаре • помаже развој целокупне мреже и делова система • обезбеђује информације по правним питањима • упућује на адвокате који имају искуство у вези тестамената и повереничких фондова • развија дугорочну стратегију заштитних мера за породице
Удружење за независне правне услуге (Queensland Association of Independent Legal Services, Inc.)	PO Box 119, ANNERLEY, 4130 Phone: 3392 0644 Fax: 3392 0658 Website: www.qails.org.au Email: info@qails.org.au	Удружење за независне правне услуге (Queensland Association of Independent Legal Services) је важан орган који представља финансиране и нефинансиране друштвене центре за правну помоћ (Community Legal Centres) широм Квинсленда. Друштвени центри за правну помоћ могу да вас посаветују, упуте на друге службе, да вам правно помогну и да вас до једне мере заступљају. Именик друштвених центара за правну помоћ, може да се нађе на интернету: www.qails.org.au

Министарство правде и државни правобранилац (Department of Justice and Attorney-General)	Level 18, State Law Building 50 Ann Street, Brisbane Mail: GPO Box 149 BRISBANE QLD 4001 Phone: (07) 3239 3520 Fax: (07) 3221 2534 Website: www.justice.qld.gov.au Email: mailbox@justice.qld.gov.au	Ово министарство обезбеђује контакт-детаље и корисне информације о одговарајућим државним службама у Квинсленду.
Државно повереништво (Public Trustee of Queensland)	444 Queen Street, Brisbane Mail: GPO Box 1449 BRISBANE QLD 4001 Phone: (07) 3213 9288 Fax: (07) 3213 9489 Website: www.pt.qld.gov.au Email: clientenq@pt.qld.gov.au	Државно повереништво (Public Trustee) делује као администратор имовине умрлих, обезбеђујући финансијске послове за особе са инвалидитетом и помоћ у правним поступцима које воде хендикепиране особе, или који су против њих.
Повереништво за одрасле (Office of the Adult Guardian)	Level 3, Brisbane Magistrates Courts Complex 363 George Street, Brisbane Mail: PO Box 13554 George Street BRISBANE QLD 4003 Phone: (07) 3234 0870 Ван Бризбена: 1300 653 187 Fax: (07) 3239 6367 Email: adult.guardian@justice.qld.gov.au	Старатељ за одрасле особе (Adult Guardian) је независан, легално постављени службеник по закону о старатељству (Guardianship and Administration Act). Његова улога је да заштити права и интересе одраслих особа које због онеспособљености не могу да доносе одлуке. Поред тога, улога овог службеника је да испита оптужбе о злостављању, занемаривању и искоришћавању одраслих особа које због онеспособљености нису у стању да доносе одлуке – и да тражи помоћ или их лично представља. Трибунал (Guardianship and Administration Tribunal) може да именује старатеља који ће доносити одлуке у име онеспособљених особа, по личним и/или здравственим питањима - када нема никог другог ко би био вољан, ко би могао, или ко би био одговарајућа особа за доношење одлука за њих. Понекад старатељ за одрасле може деловати као законски постављен правозаступник за здравствена питања, постављен као задње решење..

Трибунал за старатељство и администрацију (Guardianship and Administration Tribunal)	Level 9, 259 Queen Street, Brisbane Mail: GPO Box 1639 BRISBANE QLD 4001 Phone: (07) 3234 0666 Ван Бризбена: 1300 780 666 Fax: (07) 3221 9156 Email: guardianship@justice.qld.gov.au	Трибунал има овлашћење да поставља старатеље и администраторе за одрасле особе које због онеспособљености не могу да доносе одлуке. Трибунал ради на следећим принципима: за већину људи са инвалидитетом није потребан законом постављен старатељ нити финансијски менаџер; GAAT је задње решење и може да се користи једино када особа није у стању да доноси одлуке и када су све друге могућности искоришћене; главна бригаа GAAT-а је добробит особе која због инвалидитета не може да доноси одлуке.
Јавни заступник (The Public Advocate)	Floor 1, State Law Building 50 Ann Street, Brisbane Mail: GPO Box 149 BRISBANE QLD 4001 Phone: (07) 3224 7424 Fax: (07) 3224 7364 Email: publicadvocate@justice.qld.gov.au	Улога јавног заступника (Public Advocate) је да идентификује широко распрострањене ситуације злостављања, искоришћавања или занемаривања онеспособљених особа, због ограничених могућности оних који пружају услуге. Јавни заступник обавештава парламенат о овим стварима. Ова функција је такође позната као системско заступништво.
Услуге за онеспособљене (Disability Services Queensland)	GPO Box 806 BRISBANE QLD 4000 Phone: (07) 3224 8444 Toll free: 1800 177 120 Fax: (07) 3896 3467 TTY: (07) 3896 3471 Website: www.disability.qld.gov.au/disability_information Email: disabilityinfo@disability.qld.gov.au	У току 2005-06. иницијативом планирања ствари у вези наслеђивања (Succession Planning Initiative), служба за онеспособљене (Disability Services Queensland) обезбедила је средства за три недржавне службе за пружање услуга (Mamre Association Incorporated, Parent to Parent Association Queensland Incorporated, Homes West Association Incorporated), за планирање наслеђивања, ради помоћи особама са инвалидитетом и њиховим породицама. Планирањем се помаже породицама да одговоре својим потребама, тако што ће обезбедити одговарајућу подршку кроз поједине животне етапе дотичне особе, као и путем развијања низа неформалних мрежа да се особи помогне у њеној локалној заједници. Ово планирање за будућност омогућава већу извесност за особу, када родитељи/неговатељи нису више у могућности да наставе улогу неговатеља. Планирање треба да се обави у раној фази живота а не да се чека на време кризе.

Удружење родитеља (Parent to Parent Association Queensland Incorporated)	3 Conn Street PO Box 434 YANDINA. QLD 4561 Phone: 07 5472 7072 1800 777 723 Fax: 07 5472 7073 Email: parent2parentqld.org.au	Удружење родитеља (Parent to Parent Association Queensland Incorporated) обезбеђује разне информације о планирању наследства, ради промовисања позитивних промена у животу особа са инвалидитетом и њихових породица. Ове активности укључују вештину породичног планирања (Family Skill Building) да би се направили важни планови и да би породица функционисала као целина; начине (Pathways to Possibilities) да породице учествују у планирању будућности и обезбеђивању подршке за дотичну особу; и планирање (Pathways to Planning) ради остваривања жељених циљева у будућности (Planning Alternate Tomorrows with Hope). Организација има тим висококвалификованих породичних сарадника/саветника (сви су родитељи деце са инвалидитетом) на локацијама широм државе, који треба да изнесу и размене животна искуства и примене ефикасну стратегију за рад са другим породицама, како би ефикасније одговорили изазовима у локалној заједници.
Удружење - Homes West Association Incorporated	496 Sherwood Rd SHERWOOD QLD 4075 Phone: 07 3278 2378 Website: www.homeswest.org.au Email: helend@homeswest.org.au	Ово је организација (Homes West Association Incorporated) формирана од стране малог броја породица у Бризбену. Они су развили стратегију да подстакну и помогну особе са инвалидитетом да изграде неформалне мреже, да би се помоћ пружала у локалној заједници, сада и у будућности. Homes West породице раде заједно са заједницом (Community Resource Unit) како би информације о планирању наследства, намењене породицама, лансирали кроз семинаре широм државе.

Australian Capital Territory

Организација	Контакт детаљи	Објашњење
Удружење адвоката (Law Society of the Australian Capital Territory)	Level 3, 11 London Circuit, Canberra City Mail: GPO Box 1562 CANBERRA ACT 2601 DX 5623 Phone: (02) 6247 5700 Fax: (02) 6247 3754 Website: www.actlawsociety.asn.au Email: mail@actlawsociety.asn.au	Удружење адвоката (Law Society) има на интернету брошуру под називом 'Прављење тестаментата'. Служба за правне савете (Legal Advice Bureau) ради од понедељка до петка од 12.30 до 2.00 поподне. Да закажете посету – 15 минута бесплатну консултацију - позовите (Law Society) на 6247 5700. Или, можете се пријавити преко интернета да проверите да ли имате право на бесплатну помоћ.
Национално удружење друштвених центара за правну помоћ (National Association of Community Legal Centres)	Website: www.nacslc.org.au/directory/centres.htm#act	Друштвени центри за праву помоћ (Community Legal Centres) могу вам дати савете, упутити вас на одговарајуће службе, обезбедити правну помоћ и до извесне мере заступање. За списак ових центара у АСТ, посетите www.nacslc.org.au/directory/centres.htm#act
Државно повереништво (Public Trustee)	Ground Floor, Actew AGL House 221 London Circuit Canberra City Mail: PO Box 221 CIVIC SQUARE ACT 2608 Phone: (02) 6207 9800 Website: www.publictrustee.act.gov.au Email: publictrustee@act.gov.au	Државни повереник (Public Trustee) обезбеђује информације о тестаментима, администрацији за имовинска питања и извршиоцима, правозаступницима и повереничким фондovima.
Заступање унутар заједнице (Office of the Community Advocate)	3rd Floor, CFM Building 12 Moore Street, Canberra City Mail: PO Box 1001 CIVIC SQUARE ACT 2608 Phone: (02) 6207 0707 Fax: (02) 6207 0688 Website: www.oca.act.gov.au Email: oca@act.gov.au	Служба заступања унутар заједнице (Office of the Community Advocate) има низ законом одобрених улога и овлашћења у односу на децу и младе људе, као и на одрасле са менталним болестима или неспособношћу да доносе одлуке, којима је потребна заштита због злостављања, искоришћавања, или запостављања.

Northern Territory		
Организација	Контакт детаљи	Објашњење
Удружење адвоката (Law Society of the Northern Territory)	Suite G16, 1st Floor, Paspalis Centrepoint 48-50 Smith Street (Mall), Darwin Mail: GPO Box 2388 DARWIN NT 0801 Phone: (08) 8981 5104 Fax: (08) 8941 1623 Website: www.lawsocnt.asn.au Email: lawsoc@lawsocnt.asn.au	Удружење адвоката (Law Society) има службу упућивања преко интернета, да би вам се помогло да нађете адвокате који се баве стварима као што су планирање имовине и тестаменти. Према шеми првог разговора (First Interview Scheme), можете имати прву консултацију с адвокатом у трајању од пола сата – по цени од \$77 (укључујући GST). Све што треба да урадите је да се обратите једној од компанија са списка и закажете посету по шеми првог разговора. Мораћете да платите по завршетку консултације; време је стриктно ограничено на 30 минута. Потражите ово на вебсајту под насловом 'About the Law Society' <General Public Assistance and Information'.
Друштвени центри за правну помоћ (Darwin Community Legal Service)	Сnr Manton St & Woods St, Darwin Mail: GPO Box 3180 DARWIN NT 0801 Phone: (08) 8982 1111 Fax: (08) 8982 1112 Бесплатни позиви: 1800 812 953 TTY: (08) 8982 1177 Website: www.dcls.org.au Email: info@dcls.org.au	Ови центри (Darwin Community Legal Service) дају бесплатне правне савете и помажу да нађете адвоката ако вам је потребно. Осим тога, тим за права старијих људи и особа са инвалидитетом (Aged and Disability Rights Team), обезбеђује услуге за онеспособљене.

Служба државног повереништва (Office of the Public Trustee)	Darwin Nichols Place, Corner Savenagh & Bennett Streets Mail: GPO Box 470 DARWIN NT 0801 Phone: (08) 8999 7271 Fax: (08) 8999 7882 Alice Springs Centrepoin Building, Corner Hartley Street & Gregory Terrace Mail: GPO Box 8043 ALICE SPRINGS NT 0871 Phone: (08) 8951 5493 Website: www.trustee.nt.gov.au Email: Public_Trustee.DDJ@nt.gov.au	Служба државног повереништва (Office of the Public Trustee) обезбеђује поверника, извршиоца, прављење тестамената и информације о личној финансијској администрацији и услуге у Northern Territory. Они такође омогућују чување тестамената и могу бити у улози извршиоца, као задње решење.

Western Australia		
Организација	Контакт детаљи	Објашњење
Удружење адвоката (Law Society of Western Australia)	Level 4, 89 St George's Terrace PERTH WA 6000 Phone: (08) 9322 7877 Fax: (08) 9322 7899 Website: www.lawsocietywa.asn.au Email: info@lawsocietywa.asn.au	Ако је особи потребан адвокат и ако може да плати нормалну цену за услуге, упутиће се на адвокате који раде у тој области. Када је потребно, адвокат који прими особу упутиће је на бесплатну правну службу (Legal Aid or Law Access), где ће се пружити помоћ у попуњавању формулара.
Национално удружење друштвених центара за правну помоћ (National Association of Community Legal Centres)	Website: www.naclc.org.au/directory/centres.html#wa	Друштвени центри за правну помоћ (Community Legal Centres) могу вам дати савете, упутити вас на одговарајуће службе, обезбедити правну помоћ и до извесне мере заступање. За списак ових центара у WA, посетите www.naclc.org.au/directory/centres.html#wa
Министарство јавног правобраниоца (Department of the Attorney-General)	Level 16, 141 St George's Terrace PERTH WA 6000 Phone: (08) 9264 1600 or 131217 Website: www.justice.wa.gov.au	Функције овог министарства укључују: администрацију државних судова и трибунала; обезбеђивање подршке за жртве криминала; регистрацију рођених, умрлих и венчаних; обезбеђивање подршке за државне комисије за ослобађање (release boards); и одређивање активности јавних заступника и државних повереника. Државно повереништво помаже заједницама са повереничким услугама, укључујући имовинску администрацију, прављење тестамената, вођење повереничких фондова и именоване правозаступника. Канцеларија јавног заступника обезбеђује услуге да промовише и заштити права одраслих особа које због онеспособљености нису у стању да доносе одлуке.
Јавни заступник (Public Advocate)	Level 1, 30 Terrace Road EAST PERTH WA 6004 Phone: (08) 9278 7300 Бесплатни позиви: 1800 807 437 Fax: (08) 9278 7333 Линија за информације о правозаступницима (Enduring Power of Attorney): (08) 9278 7301	Јавни заступник (Public Advocate) је независни, законски постављен службеник за промовисање и заштиту права, достојанства и независности особа које због онеспособљености нису у стању да доносе одлуке, као и за смањивање ризика од занемаривања, искоришћавања и злостављања истих.

Државно повереништво (Public Trustee)	565 Hay Street, Perth Mail: GPO Box M946 PERTH WA 6843 Phone: (08) 9222 6777 Fax: (08) 9222 6607 Бесплатни позиви: 1800 642 777	Државно повереништво (Public Trustee) запошљава адвокате специјалисте, рачуновође и веома искусне службенике за повереничке фондове, да заступају интересе имовине под администрацијом, кориснике те имовине, и финансијске ствари за особе за које је државно повереништво постављено за администратора.

South Australia		
Организација	Контакт детаљи	Објашњење
Удружење адвоката (Law Society of South Australia)	124 Waymouth Street, Adelaide Mail: GPO Box 2066 ADELAIDE SA 5000 DX 333 ADELAIDE Phone: (08) 8229 0222 Fax: (08) 8231 1929 Website: www.lawsociety.sa.asn.au Email: email@issa.au	Правна саветодавна служба (Legal Advisory Service) је на располагању понедељком, средом и четвртком од 5.30 поподне до 7.00 увече. Разговор са адвокатом у трајању од 20 минута кошта само \$22 (или \$10 за пензионере и друге власнике картица за попуст). Искусни адвокат може да одговори на основна питања у вези било којег правног проблема. Служба за упућивање при удружењу адвоката (Law Society's Referral Service) је друштвена служба која пружа бесплатне услуге; ова служба упућује на адвокату према специфичним гранама права, географској локацији, језику, шеми првог разговора, кућним посетама адвоката итд. Информације у вези цена за правне услуге такође се могу добити од удружења адвоката. Службу за упућивање можете позвати или посетити на интернету www.lawsociety.sa.asn.au/referral/LSSA_SearchCriteria.asp Удружење адвоката може такође да обезбеди брошуре о тестаментима и правозаступницима.
Национално удружење друштвених центара за правну помоћ (National Association Of Community Legal Centres)	www.naclc.org.au/directory/centres.html#sa	Друштвени центри за правну помоћ (Community Legal Centres) могу да обезбеде савете, упућивање, правну помоћ и ограничено заступање. За списак ових центара у Јужној Аустралији посетите: www.naclc.org.au/directory/centres.html#sa
Канцеларија јавног заступника (Office of the Public Advocate)	Level 7, ABC Building 85 North East Road, Collinswood Mail: PO Box 213 PROSPECT SA 5082 Phone: (08) 8269 7575 По цени локалног позива (само за Јужну Аустралију): 1800 066 969 Fax: (08) 8269 7490 Website: www.opa.sa.gov.au	Јавни заступник (Public Advocate) је независни званичник чији је посао да помогне ментално онеспособљеним особама. Јавни заступник може да посаветује у вези права и да обезбеди заступање у одређеним ситуацијама

Државно повереништво (Public Trustee)	25 Franklin Street, Adelaide Mail: GPO Box 1338 ADELAIDE SA 5001 Phone: (08) 8226 0443 Fax: (08) 8231 9518 Website: www.publictrustee.sa.on.net Email: harris.john4@saugov.sa.gov.au	Државно повереништво (Public Trustee) обезбеђује информације и услуге у вези правних докумената (као што су тестаменти и именоване правозаступника), као и вођење имовинске администрације.

Tasmania		Објашњење
Организација	Контакт детаљи	
Удружење адвоката Тасманије (Law Society of Tasmania)	28 Murray Street, Hobart Mail: GPO Box 1133 HOBART TAS 7001 DX 111 Phone: (03) 6234 4133 Fax: (03) 6223 8240 Website: www.taslawssociety.asn.au Email: info@taslawssociety.asn.au	Удружење адвоката (Law Society) Тасманије има на интернету списак адвоката и адвокатских фирми које обављају послове у различитим стварима по питању имовине (тестаменти, именоване правозаступника итд). Постоје везе (links) и са другим изворима информација.
Друштвени центри за правну помоћ (Hobart Community Legal Service)	166 Macquarie Street HOBART TAS 7000 Phone: (03) 6223 2500 Fax: (03) 6223 2510 Website: www.hobartlegal.org.au	Ови центри обезбеђују бесплатне правне савете за заједницу, упућивање на бесплатну правну помоћ (Legal Aid), приватне адвокате и друге услуге у заједници.
Национално удружење друштвених центара за правну помоћ (National Association Of Community Legal Centres)	www.nacclc.org.au/directory/centres.htm#tas	Друштвени центри за правну помоћ (Community Legal Centres) могу да обезбеде савете, упућивање, правну помоћ и ограничено заступање. За списак ових центара у Тасманији посетите: www.nacclc.org
Старатељство и административна управа (Guardianship and Administration Board)	First Floor, 54 Victoria Street, Hobart Mail: The Registrar Guardianship and Administration Board GPO Box 1307 HOBART TAS 7001 Phone: (03) 6233 3085 Fax: (03) 6233 4509 Website: www.guardianship.tas.gov.au Email: guardianship@justice.tas.gov.au	Старатељство и административна управа (Guardianship and Administration Board) доноси одлуке за особе са инвалидитетом које нису у могућности да праве одговарајуће одлуке у животу и у финансијским стварима. Овлашћења овог тела су знатна и укључују: старатељство, стално старатељство, администрацију, постављање сталног правозаступника, хитне ситуације, дозволе за медицинско или зубно лечење, и законске тестаменте.

Служба јавних старатеља (Office of the Public Guardian)	Level 3, 15 Murray Street, Hobart Mail: GPO Box 825 HOBART TAS 7001 Phone: (03) 6233 7608 Fax: (03) 6233 4882 Website: www.publicguardian.tas.gov.au Email: publicguardian@info.tas.gov.au	Служба јавних старатеља (Office of the Public Guardian) промовише, представља и штити права и интересе особа са инвалидитетом; уједно функционише као старатељ за особе са инвалидитетом, када је именована од стране управе -Guardianship and Administrative Board.
Државно повереништво (Public Trustee)	116 Murray Street, Hobart Mail: GPO Box 1565 HOBART TAS 7001 Phone: (03) 6233 7598 Fax: (03) 6231 0621 Website: www.publictrustee.tas.gov.au Email: tpt@publictrustee.tas.gov.au	Служба државног повереништва (Office of the Public Trustee) бави се питањима тестамената, имовине, повереничких фондова, сталних правозаступника и финансијске администрације. Брошуре се могу наћи на вебсајту.

Додатни текстови из ове области

Booth, Stephen 'Wills for Parents of Person's with an Intellectual Disability', chapter 12.1 in *Lawyers Practice Manual (NSW)*, Redfern Legal Centre/LBC Information Services (looseleaf service).

Booth, Stephen, 'Wills for People with an Intellectual Disability', chapter 12.1A in *Lawyers Practice Manual (NSW)* Redfern Legal Centre/LBC Information Services (looseleaf service).

Booth, Stephen, *When I'm Gone: an introduction to wills and estate planning for parents of people with an intellectual disability*, Intellectual Disability Rights Service, June 1999.

People with Disabilities – A legal information manual for West Australians, People with Disabilities WA (Inc), May 2004.

Residential Property Ownership for disabled persons in Western Australia, Deacons, June 2003.

Ограђивање: Ова књижица не даје специфичан правни савет читаоцима. Читаоци треба да лично обезбеде правни савет који одговара њиховим условима.

Одељак бр.6

Модел планирања

Списак ствари које морате имати у виду за планирање

Пре него што потражите правни или финансијски савет, важно је да установите шта вам је потребно (циљеви и планови), колико год је то могуће.

Потрудите се да разговарате о том које су потребе сваког члана породице сада и у будућности, али усредсредите се на особу са инвалидитетом. Такође, веома је важно да особа са инвалидитетом има шансу да допринесе колико год је могуће више.

Овде је неколико идеја о стварима које можете узети у обзир за почетак. Будите експлицитни када пролазите кроз овај списак. Можда није могуће да се испуне сви циљеви које сте навели. Не дозволите да вас то заустави у планирању и раду ка позитивним резултатима за будућност.

Ствари за размишљање

Какве су наде и снови особе са инвалидитетом, као и ваше наде и снови за њу?	
Како та особа сада изражава своје потребе?	
Какав смештај ће задовољити потребе и жеље те особе?	
Шта је важно да би особа могла задржати социјалне контакте и релације, и шта у вези с тим жели за будућност?	
У каквим активностима особа тренутно ужива и шта би волела за будућност?	
Шта особа воли а шта не воли (будите специфични, укључите храну, музику, околину, људе)?	
Какве су потребе за учењем и образовањем?	
Како можемо, ми или други, подржати особу да оствари своје наде и снове?	

Информације за адвоката:

Ваше личне информације:

Име и презиме, адреса и занимање	
Име и презиме и године деце	
Подаци о другој деци без инвалидитета (брачно стање, деца, посао/занимање, становање)	
Ако формирате поверенички фонд да функционише у току вашег живота, који је ваш статус код социјалног осигурања	
Ваше имовно стање (\$ приближно): ▶ кућа ▶ новац ▶ радна пензија (superannuation)	
Ако правите тестамент, како желите да поделите имовину између потенцијалних наследника?	

Ако формирате поверенички фонд да функционише у току вашег живота, колико активе желите да ставите у фонд?	
Да ли ваша кућа треба да се остави за особу са инвалидитетом?	
Које особе желите да именујете за поверенике?	
Да ли желите да обезбедите новац за плаћање повереника?	
Да ли постоје одређене ствари које желите да дате било коме?	
Да ли желите да именујете особу за старатеља или финансијског менаџера за вашег сина или ћерку са инвалидитетом, ако им је то икад потребно?	

Информације о особи са инвалидитетом:

Врста и степен инвалидитета, нега и аранжмани за смештај: код куће, у оквиру система, код других који пружају услуге?	
Колико су сигурни аранжмани, колико дуго ће трајати?	
Колики степен подршке је потребан и одакле мислите да ће доћи?	
Социјално осигурање – колико ће зависити од тога?	
Актива коју особа са инвалидитетом има на своје име?	
Може ли он/она да направи тестамент?	

Белешке

Белешке

Белешке

Планирање за будућност: Особе са инвалидитетом

FaCSIA 0476.0705